

EDİRNE'NİN SİMGESİ

Selimiye

ENVER ŞENGÜL

EDİRNE VALİLİĞİ

EDİRNE VALİLİĞİ
İL ÖZEL İDARESİ
TARAFINDAN BASTIRILMIŞTIR

EDİRNE'NİN SİMGESİ
SELİMİYE
Metin ve Fotoğraflar:
ENVER ŞENGÜL
İllüstrasyon:
SONER TUNA
(Müslüm Özcan Koleksiyonu)
Redaksiyon:
NEHİR AĞIRSEVEN
Grafik Tasarım ve Yapım
ZEKİ KAR
Yayın Hakları Saklıdır
2010

Selimiye
“Kentin Tacı”dır.
Edirne’yi ulu yapısıyla
taçlandırmıştır.
Kentleri
diğerlerinden ayıran
derin kimlikleridir
ve Selimiye de
Edirne’nin
çağlar ötesinden gelen
kimliğidir.

Osmanlı ülkesinin dört bir yanında inşa ettiği eserlerle, dünya medeniyetine ve insanlığa kalıcı değerler bırakan Mimar Sinan için Edirne, şüphe yok ki ayrı bir yere sahiptir. Muhteşem Süleyman'ın şanlı saltanat döneminin tüm imkanlarının seferber olduğu bir çağda, imparatorluğu simgeleyen binalar inşa eden sermimar, en pırıltılı eserini, padişah II. Selim Han'ın Edirne tutkusuyla bu şehirde yaptı.

Selimiye, Osmanlı'nın payitahtı olarak tarihe yön veren Edirne'yi daha da yüceltir, nice tarih ve kültür varlığını bağrında taşıyan şehri taçlandırır bir şaheser olarak göz kamaştırır.

Osmanlı mimarisinin hemen tüm evrelerini yansıtan eserleriyle adeta bir açık hava müzesi niteliğindeki kent, Selimiye'nin varlığıyla dünyada az rastlanır bir kültür mirasına ev sahipliği yapmakta. Klasik dönem Osmanlı camisinin hem mimarlık, hem mühendislik ve hem de süsleme sanatları yönünden en ileri uygulama ve örneklerinin hayat bulduğu Selimiye Külliyesi, zamanının en büyük medeniyetinin tarihe bıraktığı anıtsal bir belgedir.

Edirne'nin Selimiye ile sembolleşen uygarlık mirasını tüm dünyaya anlatmak, tanıtmak ve göstermek, en temel sorumluluklarımız arasındadır. Bu bilinçle; bıraktıkları eserlerle günümüze kalıcı izler taşıyan atalarımızın mirasını koruyarak gelecek kuşaklara aktarma ve sahip olduğumuz kültür değerleriyle çağdaş dünyada yer alma gayretimizi hiç eksiltmeyeceğiz.

Fotoğrafları, yazıları, ve müzecilik alanındaki başarılarıyla Edirne'ye dikkate değer katkılarda bulunan Sayın Enver Şengül'ün yayına hazırladığı Selimiye rehber kitapçığını, Edirne'nin kültürel zenginliğini yansıtan bir belge olarak turizmin hizmetine sunuyoruz.

Mustafa Büyük
Edirne Valisi

**Uygarlık
mirasında
evrensel
bir abide**

Selimiye, mimarlık tarihinin en ihtişamlı eserlerinden biridir ve Edirne, böyle bir esere sahip olduğu için çok şanslı bir şehirdir.

Fotoğraf sanatıyla olan ilgim nedeni ile bugüne kadar bu muhteşem eserin yüzlerce fotoğrafını çektim. Hemen hemen her noktadan ve her açıdan bu zarif ve görkemli eseri görüntülemeye çalıştım.

Gün geldi çok uzaklarda bir tepenin üzerinde oldum, gün geldi minarelerinin şerefelerine tırmandım. Bazen mihrabının önünde secdede duranların yanı başındaydım, bazen de bir Cuma namazında kubbe balkonunun ayağını titreten noktasında.

Gün batımında silüetleri gözümü okşadı, çinilerindeki renkler ve desenler yüreğime işledi, minarelerindeki zarafete çarpıldım, kubbesinin altında ezilip yok oldum...

Fotoğraf arşivimin derinliğine her girdiğimde son 15 yıldır biriktirdiğim binlerce Selimiye görüntüsü ile karşılaşırım. Elden geldiğince bu fotoğrafları sergilerimde, yayınlarımda, internet ortamında paylaşmaya ve Selimiye'nin tanıtımına katkı sunmaya çalışıyorum. Sadece fotoğrafılamak değil, kalemimin döndüğünce Selimiye'yi yazarak da ifade etmeyi ve anlatmayı da bir görev olarak biliyorum.

Selimiye gibi bu önemli eserin tanıtılması için en başta bu alanda yapılan yayınların ve basılan kitapların çok olmasına inanan biriyim.

Elinizdeki bu kitap bilimsel bir çalışmadan öte, Selimiye'nin tanıtımına yönelik iyi niyetli bir bilgi derlemesi ve yılların emeği fotoğraf çalışmalarından oluşan bir görsel sunumdur.

Bugüne kadar ciddi tanıtım projelerinin üretilmediği Selimiye hakkında bilgi edinmek isteyenlere derli toplu bir bilgi sunmaya ve bu bilgileri beğeneceğinizi umduğum fotoğraflarımla desteklemeye çalıştım.

Böyle bir yayını hazırlamak ve Selimiye gibi eşsiz bir eserin tanıtımına katkıda bulunmak, yaşamaktan büyük keyif aldığım 'Şehirlerin Sultanı' Edirne'ye bir vatandaşlık borcumdur.

Enver Şengül

**Selimiye'yi
ne kadar
anlatsak
az gelir**

Edirne Tarihine Kısa Bir Bakış

Trakya Bölgesi'nde yapılan arkeolojik kazılar, Edirne ve çevresinde ilk yerleşimin MÖ 5500-3500 yıllarına kadar indiğini ve bu bölgeye ilk yerleşenlerin Trak kavimleri olduğunu göstermektedir.

MÖ 1400-1200 yılları arasında bu bölgede Akhalar yaşamış, daha sonra da Pers hâkimiyeti başlamış ve MÖ 168 yılında ise Romalıların hâkimiyeti altına girmiştir.

Roma İmparatoru Hadrianus 125 yılında küçük bir yerleşim yeri olan ve üç nehrin birleştiği bu yere bir kale yaptırarak şehir haline getirdi ve böylece bu kent, Hadrianapolis adıyla anılmaya başladı.

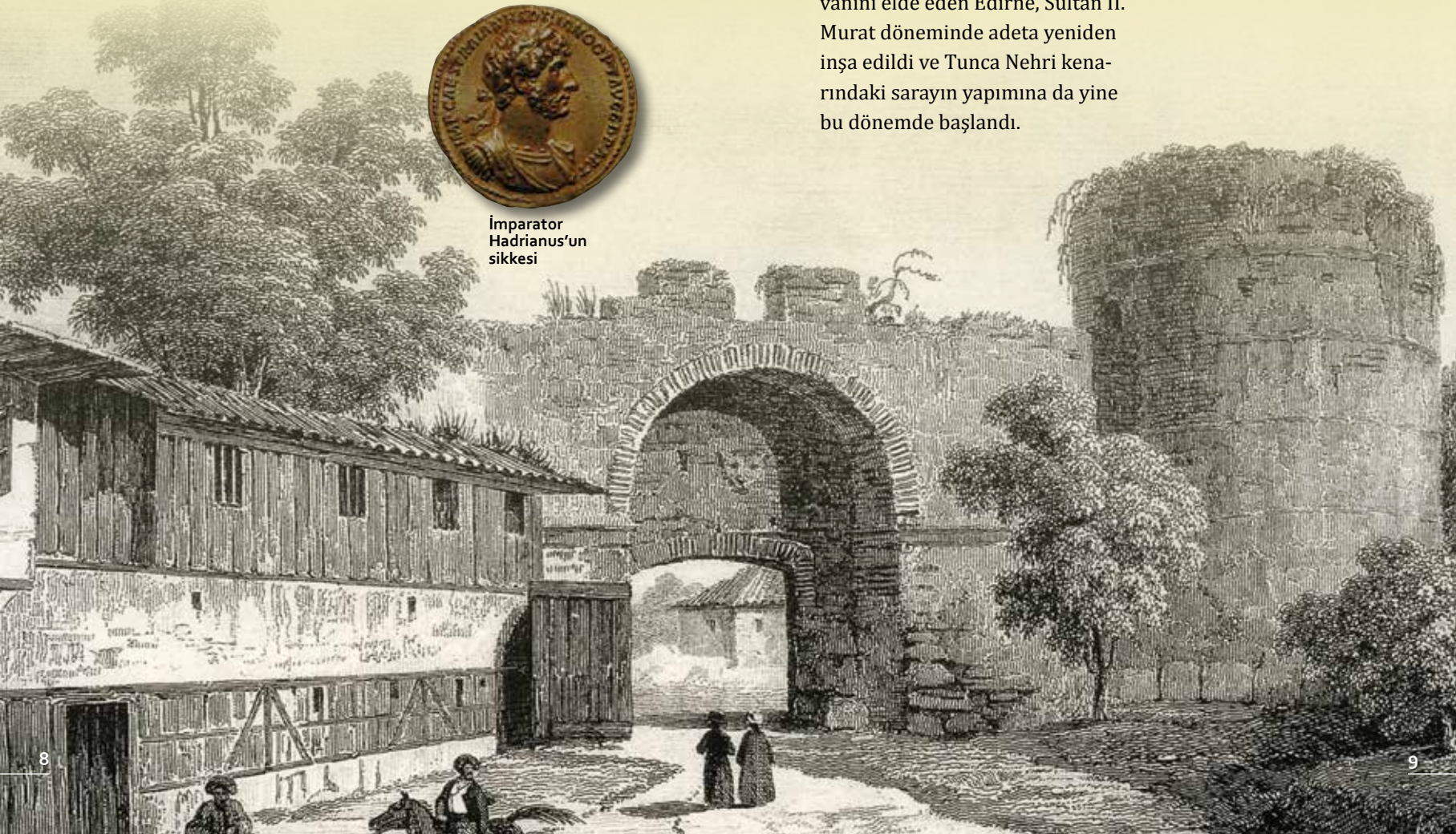
İmparator Hadrianus'un sikkesi

6. yy.da Avarların eline geçen Hadrinapolis, aynı yüzyıl içinde el değiştirerek Bizanslıların hâkimiyeti altına girdi. Sonraki yıllarda bu şehir, çeşitli toplulukların ve en son olarak da Peçeneklerin kuşatması altında kaldıysa da, tüm zor şartlara rağmen Bizans yönetiminden çıkmadı.

1361 yılında ise Osmanlı Sultanı I. Murat, Edirne'yi fethederek, imparatorluğun merkezini buraya taşıdı. Bursa'dan sonra imparatorluğun ikinci başkenti olma unvanını elde eden Edirne, Sultan II. Murat döneminde adeta yeniden inşa edildi ve Tunca Nehri kenarındaki sarayın yapımına da yine bu dönemde başlandı.

Sultan I. Murat

Edirne'de dünyaya gelen Fatih Sultan Mehmet, işte bu sarayda büyüdü ve İstanbul'un fetih planlarını, şu an bile kalıntıları günümüze ulaşmış bulunan Cihannüma Kasrı'nda hazırladı.

15. yüzyılda Edirne'ye önemli eserler kazandırıldı. Eski Cami, Üçşerefeli Cami ve Sultan II. Bayezid Külliyesi bu dönemde yapıldı.

16. yüzyıl anıtsal eserlerin ön plana çıktığı ve şehrin fiziki açıdan klasik formunu kazandığı dönemdir. Edirne'nin simgesi ve merkezi planlı yapıların zirvesi olarak kabul edilen Selimiye Camii bu dönemde yapıldı. 16 yüzyılda şehre, Selimiye ile birlikte, kervansaraylar, köprüler, su-yolları han ve hamamlar gibi sosyal ve sivil hayatı örgütleyen mimarlık yapıları damgasını vurdu.

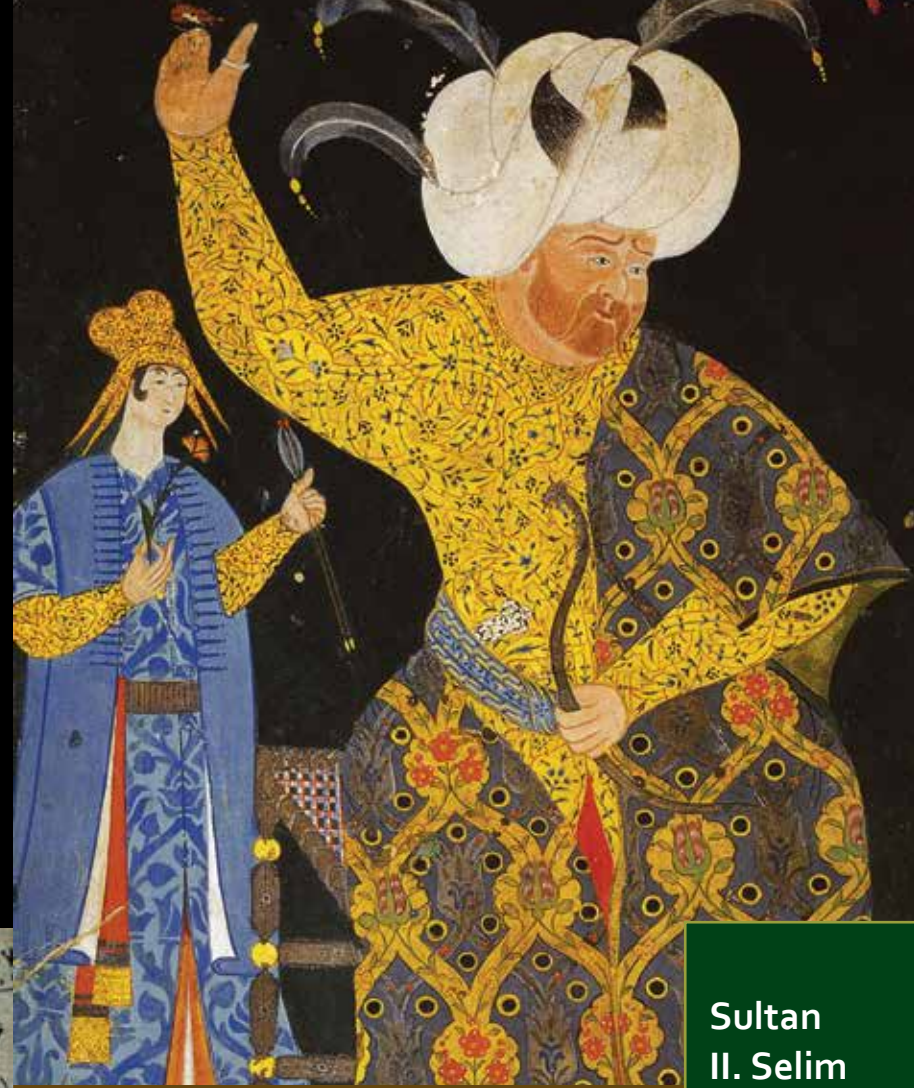

17. yy.da padişahlar Edirne'yi sürekli ikamet yeri olarak kullandılar. Bu dönemde de Edirne, İstanbul'un yanında ikinci bir başkent olma özelliğini sürdürdü. II. Osman ve IV. Mehmet zamanında geniş koruluk ve ormanlarıyla Edirne av sporları ve eğlence merkezi oldu. Bu dönem Edirne'nin aynı zamanda siyasi bir merkez olduğu yıllardı.

18. yüzyıl sonlarında Edirne, stratejik önemi, yapıları, geniş sınırları ile Balkanların önemli şehirlerinden biri durumundaydı. Daha sonraki yıllarda, önce depremler ve yangınlar, sonra da işgallerle sarsılan bu kent eski ihtişamlı günlerini yavaş yavaş terk etmeye başladı. 1829-1920 yılları arasında 2 kez Rus, 1 kez Bulgar ve 1 kez de Yunan işgali ile çok acılı günler yaşadı.

Gümölcine'den Silivri'ye kadar olan bir eyalet merkezi konumundan, bir sınır kenti durumuna düşen Edirne, bu zor günlerin yarattığı sıkıntıları uzun yıllar üzerinden atamadı.

Cumhuriyet Türkiye'si ile birlikte Edirne, yavaş yavaş bir önceki yüzyılın acılarını geride bırakıp çağdaş bir kent durumuna gelmiştir.

Sultan
II. Selim

Osmanlı Sultanlarının on birincisi olan Sultan II. Selim 28 Mayıs 1524'te İstanbul'da doğdu. Babası Kanuni Sultan Süleyman, annesi Hürrem Sultan'dır. Orta boylu, açık alınlı, mavi gözlü ve sarışın bir padişah-tı. Avcılığa ve ok atmaya çok meraklıydı. Şehzadelğinde mükemmel bir tahsil ve terbiye ile yetiştirildi. Devlet idaresini iyice öğrenmek için de Anadolu'nun çeşitli yerlerinde sancakbeyliği yaptı. Bu sırada tahsiline devam ederek, ilim ve tecrübesini arttırdı.

Sarı Selim olarak da anılan II. Selim, Kütahya Sancakbeyi iken, babası Cihan Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın ölüm haberi üzerine Kütahya'dan İstanbul'a gelerek, 30 Eylül 1566 günü 42 yaşında iken tahta geçti. Bir yıl sonra da Avusturya ile 8 yıllığına anlaşma imzaladı. Babasının saltanatı sırasında diğer kardeşleri Şehzade Bayezid ve Şehzade Mustafa'nın bertaraf edilmesiyle kolayca tahta geçen Sultan II. Selim, adını aldığı dedesi Yavuz Sultan Selim ve babası Kanuni'ye göre daha ılımlı bir idare sergilemesine rağmen imparatorluğun sınırlarını daha da genişletmiştir. Babası Kanuni Sultan Süleyman'dan 14.892.000 km² olarak devraldığı imparatorluk topraklarını, oğlu Sultan III. Murat'a 15.162.000 km² olarak bırakmıştır.

Divan sahibi değerli bir şair olan Selim Han, aynı zamanda imarçı bir padişahı. Kısa süren saltanat döneminde Türk ve dünya sanatının şaheseri sayılan Edirne Selimiye Camii'ni inşa ettirdi. Ayasofya Camii'ni tahkim ettirerek günümüze kadar gelmesini sağladı. Bunlardan başka, Mekke'nin suyuollarının tamiri, Mescid-i Haram'ın mermer kubbeler ile tezyini, Lefkoşe Selimiye Camii ve Aziz Efendi tekkesi diğer hayratları arasındadır.

Devrin büyük devlet adamları sayesinde Osmanlı Devleti ihtişamını sürdürmüş, Sokullu Mehmet Paşa gibi dınyetli ve tecrübeli vezirler hükümeti ayakta tutmuşlardır. Sultan II. Selim'in kendisi hiç sefere çıkmamış ve Ali Paşa'nın Kaptan-ı Deryalığında İnebahtı faciası yaşamıştır. 8 yıl padişahlık yaptıktan sonra 15 Aralık 1574 günü vefat etmiş ve Mimar Sinan'a Ayasofya avlusunda yaptırdığı türbeye defnedilmiştir. Sultan II. Selim İstanbul'da ölen ilk Osmanlı Padişahı'dır.

“Çağının En Büyük Mekân Tasarımcısı”

Doğan Kuban, “16. yüzyıl için tek bir simge önerilseydi, bir kutlu bilge olarak yaşam ve yapıtlarını özümlemiş bir kimlikle Sinan önerilebilirdi. Türk mimarlık tarihinde en çok tanınan sanatçı Sinan, en çok bilinen yapılar da onun yapılarıdır.” diyerek, Sinan’ın evrensel değerini ortaya koymuştur.

Osmanlı devlet yapısının olanakları içinde bilgi ve yeteneklerini kullanarak Anadolu’nun bir köyünden çıkıp Türk-İslam mimarisinin doruğuna erişmiştir.

Mimar Sinan Kayseri Ağırnas Köyü’nde doğan ve Yavuz Sultan Selim döneminde devşirilen Rum kökenli bir gençtir. Doğum tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 1494-1499 yılları arasında doğduğu tahmin edilmektedir.

Ağırnas Köyü, Osmanlı dönemine ait 1500 yılında yapılan tahrir defterine Kayseri’de bulunan 9 nahiyeden biri olan Koramaz’a bağlı büyük bir köy olarak geçmiştir. Bu kayıtlara göre, 53 hane Hıristiyan, 3 hane Müslüman aileye sahiptir ve nüfusunun % 95’ini Rumlar teşkil etmektedir. Köyde ayrıca 2 adet değirmen 4 adet bezirhane bulunmakta ve devlete 18 bin akçe vergi ödemektedir.

Sinan, Kanuni döneminde acemi oğlanlıktan çıkıp yeniçeri olur. 1521 yılında Belgrad, 1522 yılında Rodos, 1526 yılında Mohaç ve 1529 yılında Alman seferlerine katılır. Atlisekban, Yayabaşı, Kapıyayabaşı ve Zemberekçibaşı rütbelerine yükselir. Yani Hassa Mimarlar Ocağı’ndan değil yeniçerilikten yetişmiştir.

Zekâsı ve becerileri sayesinde giderek rütbesi yükselmektedir. 1534 yılındaki Bağdat seferinde Van Gölü’nü geçmek için üç gemi inşa ederek mühendislikte de büyük başarı göstermiştir. Dönüşte “Haseki” unvanıyla doğrudan sultanın hizmetine girmiş, daha sonra Karaboğdan Seferi’nde (1537) inşa ettiği köprülerle ününü arttırmıştır. Kırk yaşlarında da (1538) “Mimarbaşı” olmuş ve 9 Nisan 1588’de ölünceye dek de bu unvanını korumuştur.

İran'dan Orta Avrupa'ya kadar sayısız ülkeyi gezmesi, mimarlığının gelişmesinde etkili olmuştur. Mimar olduğu kadar, bir yapı ustası, aşılmaz nehirler üzerine ahşap köprüler, vadilere su kemerleri kurabilecek kadar inşaat mühendisi; gemi inşa edecek kadar marangoz ve kendi çağı için eşsiz bir tasarımcıydı.

100 yaşına kadar yaşadığı söylenir. Yavuz Sultan Selim'e 8 yıl, Kanuni Sultan Süleyman'a 28 yıl ve III. Murat'a ise 14 yıl hizmet vermiştir. 5 kızı 2 oğlu olduğu yazılıdır.

Tezkire'ye göre hayatı boyunca 477 eser yaptı. Bunların 300 kadarı İstanbul ve çevresinde, 20 kadarı da Edirne'dedir. Sinan'ın Edirne'deki eserlerinin sayısı tartışmalıdır.

Sinan'ın Süleymaniye Külliyesi'ndeki türbesinde Sai'nin yazdığı ölüm tarihi H.996'dır. (1587-88) Hazirenin mezar anıtının başucundaki dua penceresi üzerinde hattat Karahisari tarafından yazılan kitabeldeki mısra ise şudur:

"Gicti bu demde cihandan pir-i Mimarın Sinan"

Mimar Sinan'ın Edirne'deki Eserleri

Büyük Mimar Sinan'ın Edirne'deki eserleri şunlardır:

- 1-Selimiye Camii
- 2-Taşlık Camii
- 3-Defterdar Mustafa Paşa Camii
- 4-Şeyh Çelebi Camii
- 5-Selimiye Medresesi ve Dar-ül Kurra
- 6-Yahya Bey Mescidi yakınında bulunan su haznesi ve kemerler
- 7-Rüstem Paşa Hanı
- 8-Ali Paşa Çarşısı (Ali Paşa Hanı ise yıkılmıştır.)
- 9-Sokullu Hamamı
- 10-Sarayıcı'nda Adalet Kasrı, suyolları ve girişteki Kanuni Köprüsü

- 11-Rüstempaşa Sarayı (yıkılmış, yok olmuştur)
 - 12-Sokullu Mehmet Paşa Sarayı (yıkılmış, yok olmuştur)
 - 13-Siyavuş Paşa Sarayı (Kıyık'taydı, yıkılmış, yok olmuştur.)
 - 14-Ferhat Paşa Sarayı (yıkılmış, yok olmuştur)
 - 15-Sinan Paşa Sarayı (yıkılmış, yok olmuştur)
- Ayrıca Havsa'da:
- 1-Mehmet Paşa Camii
 - 2-Mehmet Paşa Kervansarayı
 - 3-Mehmet Paşa Hamamı
 - 4-Mehmet Paşa İmareti (yıkılmıştır)
 - 5- İpsala'da, Hüsrev Kethüda Kervansarayı yıkılmıştır.

Selimiye, İnanç Turizminin Merkezi

Selimiye Türkiye'nin önde gelen inanç turizmi merkezlerinden biridir. Artık insanlar doğa ve deniz turizminin yanında tarihi, kültür ve inanç turizmine de büyük önem vermekte ve özellikle geçmişten günümüze ulaşan dini yapıları bu çerçevede merak etmektedirler.

Aslında Edirne inançların buluştuğu bir kenttir. Yüzyıllarca farklı dinlere mensup topluluklar Edirne'de kardeşçe yaşamış ve bu topluluklara ait mabetler bu kentin kültür hayatına önemli katkılar sağlamıştır. Museviler, Hıristiyanlar, Müslümanlar ve hatta Bahaîler birbirine çok uzak olmayan mabetlerinde, cami, sinagog ve kiliselerde özgürce ibadetlerini yapmışlardır.

Dünyanın birçok yerinde en çok ilgi çeken yapıların başında işte bu mabetler gelmektedir. Ülkemizde de İslam

dininin bu kutsal yapıları inanç turizminden nasibini almakta ve Edirne Selimiye Camii bu eserler içinde ön plana çıkmaktadır. Mimarlık tarihinde olduğu kadar, İslam dini açısından da çok önemli bir yere sahip olan Selimiye'yi her yıl yüz binlerce yerli ve yabancı turist gezmekte ve bu nedenle son yıllarda önemi gittikçe artan inanç turizminin en dikkat çekici mekânları arasında gösterilmektedir.

Özellikle dini duyguların çok yoğun yaşandığı Ramazan ayında ve kandil günlerinde bu kutsal mekânı ziyaret eden ziyaretçiler hem yoğun duygular içinde ibadetlerini yapmakta, hem de Sinan'ın maharetle ördüğü o ulu kubbenin altında ruhsal tatminlerinin doruğuna çıkmaktadırlar.

Bir Mimarlık Şaheseri

Selimiye “Kentin Tacı”dır. Edirne’yi ulu yapısıyla taçlandırmıştır. Kentleri diğerlerinden ayıran derin kimlikleridir ve Selimiye de Edirne’nin kimliğidir.

Ayçiçeklerinin yüzünü güneşe çevirdiği, buğday başaklarının altın sarısı ile bütünleştiği bu uçsuz bucaksız coğrafyanın neresinden bakarsanız bakın ihtişamlı yapısıyla karşınızdadır ve sizi selamlar. İstanbul yönünden, Kapıkule’den, Süloğlu’ndan ve hatta Sırpsındığı taraflarından Edirne’ye girenlere ilk o “merhaba” der.

Hatta daha uzaklardan... Uzunköprü’nün Süleymaniye Köyü’nden, Bulgaristan’ın Rodop dağlarından, Yunanistan’ın Orestia’sından ve birçok uzak tepelerinden görülen bu yapı, Osmanlı’nın ya da Sinan’ın selamını dört yüz yıl öncesinden bizlere ulaştırır.

Selimiye’nin yapıldığı tepe, Trakya’nın yüzlerce irili ufaklı tepesinden çok farklıdır, sanki Selimiye o noktaya kurulsun diye yapılmıştır. Hem şehrin tam göbeğinde olup hem de çevredeki bütün coğrafyaya hâkim bu tepeye böylesine görkemli bir yapıyı oturtmak, Sinan’ın mimari ve şehircilik dehasının göstergelerinden sadece biridir.

Selimiye kubbeli yapıların zirvesidir. “Taşın dehaya dönüşmesi” dir. Klasik mimaride estetiğin vardığı son noktalardan biridir. Selimiye insanlık tarihinin gördüğü en ulu mabetlerden, en yüksek mimari uygulamalardan biridir.

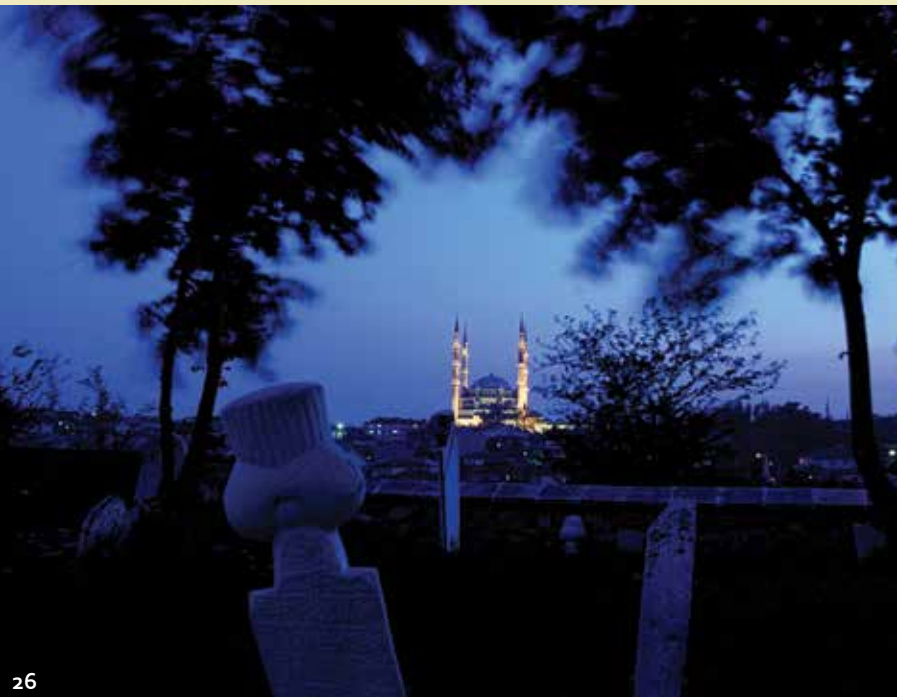
Kentin Kimliđi

Kentleri kent yapan simgeleridir. Bu simgeler kentlere kimlik verir. Bazı kentler bu açıdan şanslılardır. Güçlü ve herkesin kabul ettiği simgeleri olduğu için.

Edirne çok simgeli ve çok kimlikli bir şehirdir. Onlarca anıt eserle dolu bir “Payitaht”tır. Onlarca anıt eser ise sadece birini selamlar, tümü ona biat eder ve onun gölgesine sığınır.

Edirne’de tüm yapılar Selimiye’nin gölgesine sığınmışlardır. Onun büyüklüğü, ihtişamı ve vardığı estetik düzey karşısında saygıların en büyüğünü gösterirler. O mütevazılık içinde bu kenti kent yapan unsurlardan biri olurlar.

Selimiye ise farklıdır. Selimiye Edirne’nin şanslıdır. Selimiyesiz bu kenti düşünmek mümkün değildir. Selimiye bu şehri kültürel mirasın başkentlerinden biri yapar. Selimiye bir zirvedir. Ona ulaştığınızda hiçleşir, yok olursunuz. O ulu kubbenin altında ezilir ve tarifsiz hisler içinde ona sığınır.

II. Selim Döneminde Osmanlı İmparatorluğu

II. Selim, saltanatının beşinci yılında 1 Ağustos 1571’de Kıbrıs fethini tamamladı. Aynı yıl Osmanlı donanması İnebahtı’da Avrupalılara yenildi. Osmanlılar çabuk toparlandı ve 1574’te Tunus’u imparatorluk topraklarına kattı. Bir yandan Orta Asya ticaretine el atıldı, Don ile Volga arasında kanal açma projeleri başlatıldı, Kızıldeniz’i Akdeniz’e bağlayacak kanal açma çalışmaları gündeme geldi. Doğu Akdeniz ve Doğu Avrupa’daki politik vizyon gittikçe arttı.

İşte Selimiye imparatorluğun gücünün en etkin, bu açılımın ve vizyonun en belirgin olduğu bir dönemde gündeme geldi.

II. Selim ve Edirne

Biraz daha eskiye gidelim isterseniz; 1548 yılına...

Kanuni Sultan Süleyman, İran seferine çıktığı zaman tahtı koruması için oğlu II. Selim'i bu tarihte Edirne'de bıraktı. Selim henüz 24 yaşında genç bir delikanlıydı. Derler ki, II. Selim'in Edirne sevgisi işte bu dönemde başlamıştı.

22 Haziran 1567 yılında II. Selim padişah olduktan bir yıl sonra bu kez, tekrar Edirne'ye gelmiş ve Avusturyalılarla yapılan barış anlaşmasına kadar 7 ay bu şehirde kalmıştı. O artık, 43 yaşında heyecanlı ve dirayetli bir padişahı. Edirne'nin, 2. başkent konumunda olması, doğal güzellikleri, nehirleri, Rumeli'deki egemenliğin merkezi olması ve bunların ötesinde, Kahire, Halep, Şam ve Bursa gibi imparatorluğun önde gelen birkaç şehrin-den biri olması bu kente olan ilgi ve tutkusunu daha da arttırmıştı.

II. Selim'in Edirne'ye olan ilgisi eksilmemiş ve Selimiye inşaatının başlamasından bir yıl önce de yedi ayını Edirne'de geçirmişti. Muhtemelen Selimiye'nin yapılmasına da işte Edirne'de bulunduğu bu günlerde karar verdi.

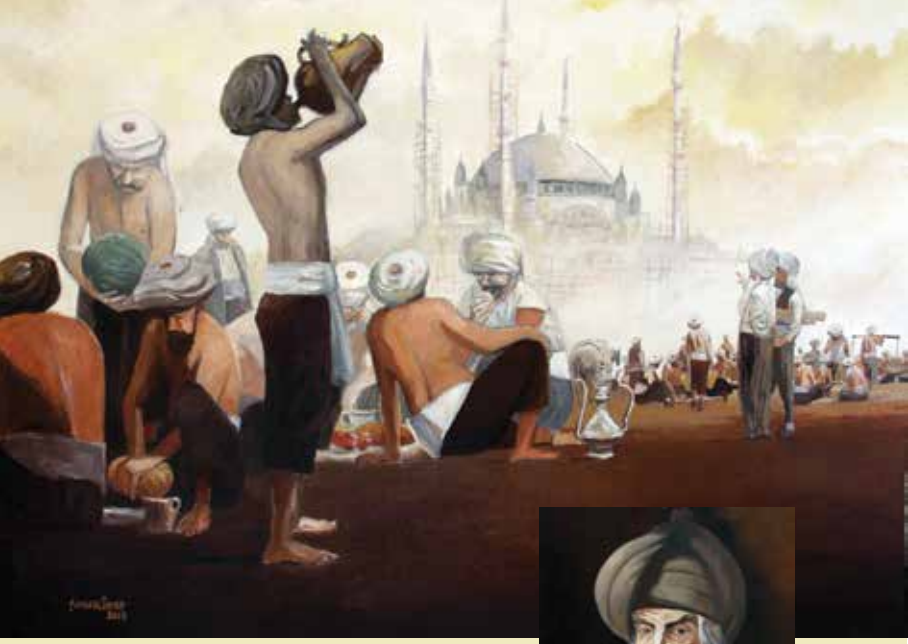
Bir de bu nedenlerin İstanbul ayağı vardı elbette. İstanbul imparatorluğun başkentiydi ve böylesine büyük bir caminin yapılması için uygun arazi bulmak son derece zordu. Şehrin en önemli yerleri büyük anıt eserlerle dolmuştu. Ayrıca İstanbul'da büyük camiye ihtiyaç yoktu.

Evliya Çelebi'ye göre de II. Selim'in, Selimiye gibi muhteşem bir eseri İstanbul'a değil Edirne'ye yapmasının ardında gördüğü bir rüya vardı. Selimiye'nin yapılışından yaklaşık 100 yıl kadar sonra 1652 yılında Edirne'ye gelen ve Selimiye ile ilgili gözlemlerini de kaleme alan Evliya Çelebi, kendine özgü üslubuyla, padişahın gece rüyasında Hz.Muhammed (SAV)'i gördüğünü, ondan Kıbrıs'ı fethetmesinin anısına Edirne'de büyük bir cami yapmasını istediğini anlatır. Çünkü padişah Kıbrıs seferine çıkmadan önce, adayı fethetmesi halinde Allah rızası için bir cami yaptıracağı sözünü vermiştir. Hz.Muhammed (SAV), II.Selim'e rüyasında bu sözünü hatırlatmıştır:

"Sen murad eyledin, Allah nasip kıldı. Sözüne sadık ol ey Selim!"

Bu rivayetin gerçekte ilgisi olmadığı da tarihi belgelerle kanıtlanmıştır. II. Selim'in Kıbrıs'ı fethettiği 1 Ağustos 1571 tarihinde Selimiye Camisi'ndeki hummalı çalışma, binlerce işçi ve kalfayla 3 yıldan beri sürüyordu. Çünkü Selimiye Camisi'ne ilk taş 1568 yılında konmuştu.

Selimiye İnşaatı Başlıyor

Mimar Sinan inşaata başlamadan çok önce Edirne'ye gelir, yer tespiti yapar ve gerekli hazırlıklara başlar. Selimiye'nin yer seçimi çok önemlidir ve Sinan'ın dehası daha bu aşamada kendini gösterir. Yer olarak Yıldırım Bayezid döneminde Edirne'nin ilk sarayı olarak yapılan Saray-ı Atik ve Baltacı Muhafızlar Kışlası'nın bulunduğu şehre hâkim tepeye karar verilir. Evliya Çelebi bu tepeyi Kavak Meydanı diye adlandırır.

Aylarca süren hazırlık ve şantiye çalışmalarının ardından Selimiye'nin yapımına 1568 (Hicri:976) yılında başlanmıştır. Hazırlık aşaması ve diğer tüm çalışmalarla Sultan II. Selim bizzat ilgilenir. Mimar Sinan birçok karar için bizzat sultana danışır ve fikirlerini sorar.

Çalışmalar aksamadan tam 6 yıl sürer. Bu kadar büyük ve çok ayrıntılı düşünülp planlanan bu anıt eserin zamanın teknik ve ekonomik gücüyle bu sürede tamamlanması imparatorluğun gücünün bir göstergesidir.

Selimiye'nin yapı malzemeleri genellikle Edirne piyasasından sağlanmıştır. İnşaata ilişkin belgelerde, bazı direklerin Enez'den, renkli taşların Fere'den, mermerlerin Kavala ve Marmara Adası'ndan getirildiği yazmaktadır. Evliya Çelebi ise, beyaz mermerden yapılan avlu için Atina'dan ve Temaşalık denen bir yerden gelen altı sütundan söz eder. Yine Evliya Çelebi Kıbrıs'tan ve Hüda- vendigar Sancağı'nın Aydıncık Kasabası'ndan getirilen diğer sütunların birer Mısır Hazinesi kadar harcama yapmayı gerektirdiğini belirtir.

Selimiye'nin Açılışı II. Selim'e Nasip Olmadı

Binlerce işçi ve kalfanın aralıksız çalışarak 6 yılda tamamladığı caminin büyük bir törenle 27 Kasım 1574 Cuma günü açılması planlanır. Ancak beklenmedik bir gelişme olur ve Sultan II. Selim rahatsızlanıp vefat eder. Açılış ertelenir ve ancak birkaç ay sonra 14 Mart 1575'te yapılır.

Çok hayal ederek ve severek yaptırdığı Selimiye Camii'nin bitmiş halini görmeden tek bir namaz bile kılamadan vefat eden II. Selim, açılış günü yüzlerce kişinin o muhteşem minberinin önünde secdeye durduğu saatlerde Ayasofya'daki türbesinde sonsuz uykusuna aylar öncesinden yatmıştı.

Evliya Çelebi'nin yazdığına göre Selimiye'nin inşasında 27.760 kese para harcanmıştı. Bu, yaklaşık 550 milyon akçelik bir paraya karşılık geliyordu. Bazı kaynaklarda Selimiye Camii'nin yapım masrafının Kıbrıs'ın fethinden elde edilen gelirle karşılandığı da söylenmektedir.

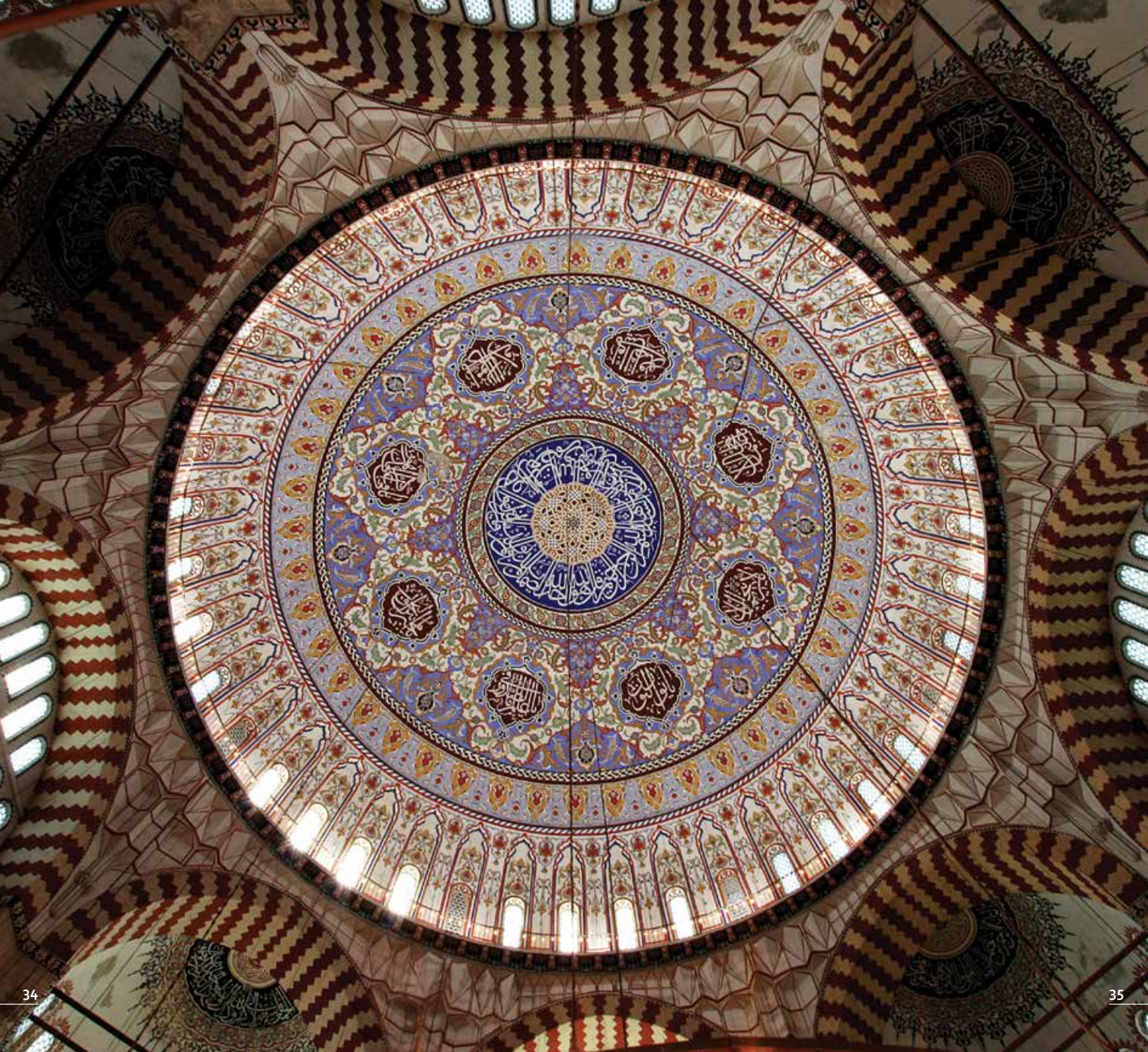
Sinan, yakın arkadaşı Sai'nin kaleme aldığı Tezkiretü'l Bünyan adlı eserinde **"Kalfalığımı İstanbul'daki Şehzade Camisi'nde yaptım. Ustalığımı da Süleymaniye Camisi'nde tamamladım. Fakat bütün gücümü bu Sultan Selim Han Camisi'ne sarf edip uzmanlığımı gösterdim ve anlattım."** "Öyle büyük bir Cami yaptım ki Edirne içinde bütün halkın beğenisine layıktır" demiştir. Mimar Sinan Selimiye'yi bitirdiğinde 85 yaşındaydı.

Ünlü Alman Mimar Bruno Taut, çağdaş gelişmelerle bozulmamış olan Edirne silüetinde Selimiye'yi gördüğü zaman onu kent tacı (Die Stadt Krone) olarak niteler.

Gerçekten Selimiye uzaktan bakıldığında Edirne'nin tepesinde bir taç gibi gözükür. Selimiye aynı zamanda "Ufukların Tacı"dır. Çok uzaklardan Edirne'ye bakıldığında ufuk çizgisi ile bütünleşen ve bir taç gibi gökyüzü ile bütünleşen bir etki verir.

Bu nedenle Sinan'ın böyle bir anıt eser için düşündüğü yer seçiminin ne kadar doğru ve isabetli olduğunu görürüz.

Selimiye;
Kent Tacı

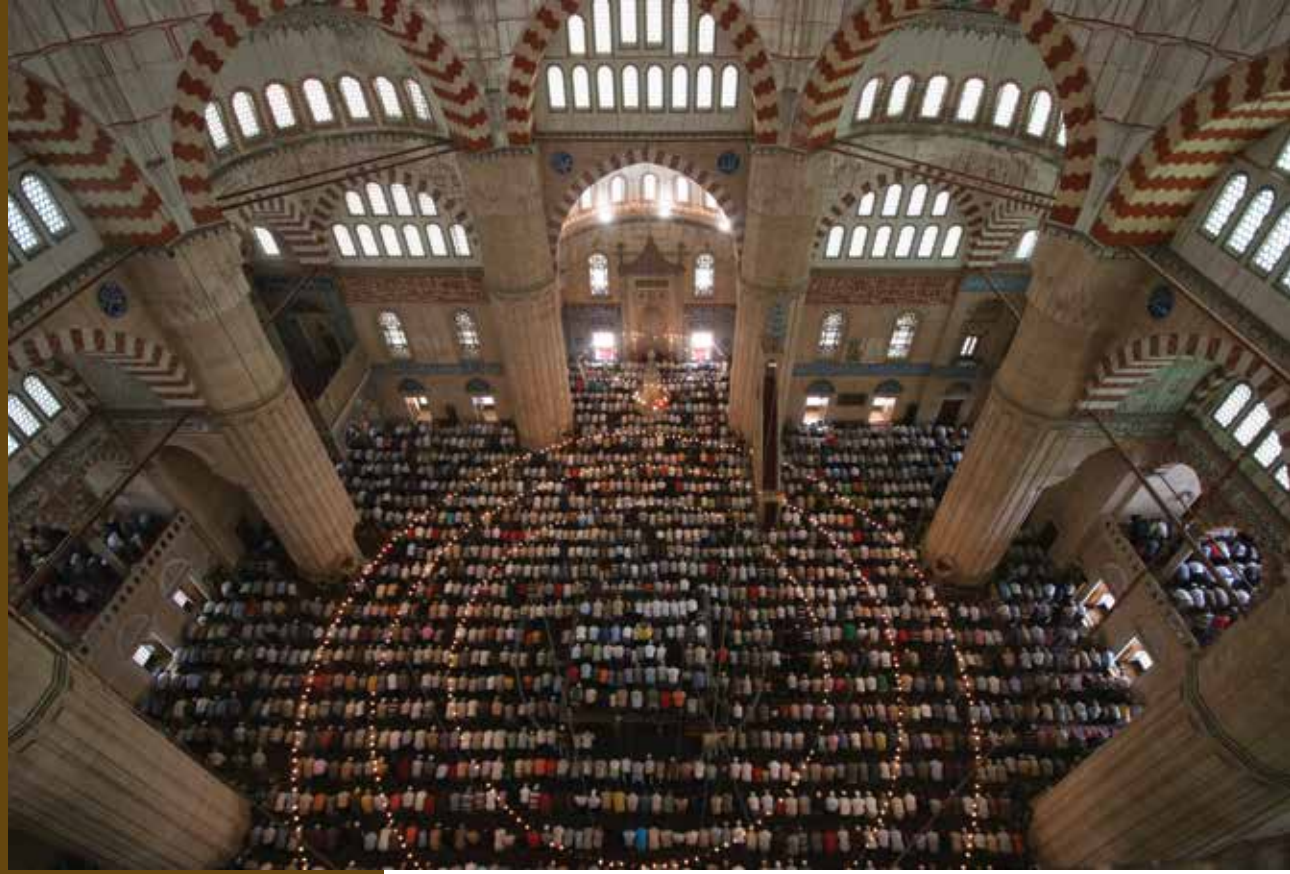

Selimiye'nin Mimarlık Tarihindeki Önemi

Avusturyalı ünlü sanat tarihçisi Ernst Diez Selimiye için; "Selimiye; mekan, büyüklük, yükseklik, topluluk ve ışık etkisi bakımından yeryüzündeki bütün yapılardan üstündür." der.

Ünlü Alman Mimar Prof. Hans Koepf, San Pietro Kilisesi'nden daha üstün tuttuğu Selimiye'yi, dünya mimarisinin doruk nokta yapıtı olarak sınıflamak istediğini kaydeder.

Doğan Kuban ise Selimiye'yi, sanayi öncesi mimarinin, tek kubbeli mekân gelişiminde ulaşılan en son yapı olarak niteler.

Selimiye, şüphesiz sadece kubbeye bağlı kalarak tanınmaz. Tasarımda bir mimari öğeler hiyerarşisi vardır. Bu hiyerarşinin kurgusu içinde, büyük kubbe, kubbeler, kemerler, revaklar, pencereler üslubun niteliğini büyük planda saptayan diğer öğelerdir.

Tüm bunlara çevre ile uyumu, estetik değerleri ve müt-hiş oranları ile göz okşayan abidevi yönü de eklenebilir.

Sinan, hayatı boyunca sayısız denemelerde bulunmuş, klasik formlara bağlı kalarak yenilikler peşinde koşmuş ve en sonunda mükemmel Selimiye'de yakalamayı başarmıştır. Sinan Selimiye'de mimarlık tarihindeki en büyük sorun olan taşıyıcılık sorununu çözmüştür. Bu nedenle o kadar geniş bir mekânı 2000 tonluk tek ve gösterişli bir kubbe ile örtmeyi başarmıştır.

Ana kubbe Selimiye'de orta alana öyle hâkimdir ki, bu devasa kubbenin zemin alanına oranı % 30 civarındadır. Yine Sinan'ın başyapıtlarından Şehzade ve Süleymaniye Camilerinde bu oranın % 17 civarında olduğu düşünülürse Selimiye'nin ayrıcalığı daha da anlaşılır.

Sinan böylesine mucizevî bir noktaya nasıl ulaşmıştır? Elbette ki çok deneyerek ve kendinden önceki kubbeli yapılardan dersler çıkararak. Selimiye’de o döneme kadar hiçbir antik çağ mabedinde ya da camide görül-meyen bir teknik uygulanmıştır. Daha önceki kubbeli yapılarda asıl kubbe, kademeli yarım kubbeler üzerinde yükselirken, Selimiye tek bir kubbe ile örtülmüştür.

Üstüne oturduğu 8 fil ayağı iyice beden duvarına doğru çekilen 31,22 m çapındaki gerçekten büyük kubbe, iç mekânın bir bütün olarak algılanmasında en büyük rolü oynar.

Kubbenin bu merkezi niteliği, iç mekândaki büyük kubbenin oturduğu kemerleri taşıyan sekiz fil ayağının dışarıdaki uzantıları olan kulecikler, kubbe kasnağına birer küçük kemerle bağlanmışlardır. İşlevsel olarak kubbenin dışı doğru açılmasını karşıladığı gibi daha çok çevresine dizildikleri büyük kubbeye bir hareketlilik duygusu getirirler. Ona böylece yapının tepesine oturtulmuş bir taç izlenimi kazandırır.

Sinan daha önce Hadım İbrahim Paşa ve Rüstempaşa Camilerinde 8 köşeli kaide üzerinde oturan şeklini denemiş, eksikliklerini tespit etmiş ve kendine göre en ideal görünen uygulamayı Selimiye’de hayata geçirmiştir.

Selimiye’nin Kubbesi

Anıt yapılar aynı zamanda bir güç simgesidir. Mimarlar taşı taşın üstüne koyarken aslında hükümdarların gücüne güç katarlar. Bu nedenle büyük güçlerin yapıları da büyüktür.

Selimiye’nin büyüklüğü de aslında 16.yüzyıl Osmanlı’sının büyüklük ve gücünün mimari alandaki en önemli simgesidir. Bu simgenin en öne çıkan ifadesi ise kubbesidir.

Selimiye’nin kubbesini görmeyenler bu muhteşem eserin ne ifade ettiğini anlayamazlar. Onun için böylesine bir sultan yapısı ve anıt eser için kubbenin önemini bilmek gerekir.

Dünyada inanç mimarisinin tarihi, aynı zamanda kubbe mimarisinin de tarihidir. Kubbe gökyüzünün simgesidir, kubbe hâkim olmak demektir, kubbe sığınmaktır.

İnsanlar onun altında inanırlar, sığınırlar ve teslim olurlar. Kubbenin büyüklüğü bu etkiyi artırır ve bu nedenle inanç yapılarında her zaman kubbe önemlidir ve ön plana çıkar.

Türbeler, mabetler, kiliseler, katedraller, camiler... Kubbeleriyle değerlendirilir ve bir anlam kazanırlar. Bir kubbenin sadece büyük olması onun etkisinin çok olduğunu göstermez. Bu büyük kubbenin nasıl elde edildiği kadar vermiş olduğu etki önemlidir ve bu açıdan bakıldığında Selimiye tek kubbeli yapıların zirvesi olarak kabul edilir.

Kubbe Mimarisinin Son Aşaması

Selimiye'nin kubbeli mimarının en büyük kubbesine sahip olduğu görüşü doğru değildir. Mimari açıdan en başarılı kubbe denilebilir ama Selimiye'den daha büyük kubbeye sahip klasik dönem eserler vardır. Örneğin Hindistan'da Bicapur'da Muhammet Adil Şah Türbesi 44 metre çapında dünyanın en büyük kubbesine sahiptir. Ayrıca Roma'da Panteon Katedrali 40 metredir. Ayasofya kubbesinin çapı da eliptik olduğu için 31.24m-32.81m arasındadır.

Sinan'ın yakın dostu ve nakkaş Mustafa Sai'nin kaleme aldığı otobiyografisi niteliğindeki Tezkiretü'l Bünyan'da "Adı geçen caminin inşasında himmet edip Allah'ın yardımı ve Sultan Selim Han Devleti'nin gösterdiği güçle, bu yüce kubbenin yüksekliğini Ayasofya kubbesinden 6 zira ve çemberini 4 zira ziyade eyledim" diyorsa da Selimiye'nin kubbesi Ayasofya'dan daha alçak olup, çapı da daha büyük değildir. Selimiye'nin çapı ise 31.5 metredir.

Selimiye'nin yerden yüksekliği ise 43.28 metredir.

Sinan'ın istemesi halinde Ayasofya kubbesinden daha büyük bir kubbe yapabileceğini belirten Doğan Kuban "Bunu gerçekleştirmek için statik ya da yapı tekniği bakımından bir neden yoktu. Kanımca Sinan, Ayasofya büyüklüğünde bir kubbe tasarlamış fakat bir yarış havasına girmemiştir." der.

Sinan'ın tek kubbeli merkezi planlı bir camide böylesine büyük ve geniş mekân yaratmasının süreci de çok önemlidir. Bu sürecin başlangıcı ve Sinan'a ilham veren yine Edirne'deki Üç Şerefeli Cami'dir.

Süleymaniye'nin yarım kubbeleri, dışa doğru çıkan büyük askı kemerler ve abartılmış köşe ağırlık kuleleri kubbenin etkisini azaltır. Selimiye'de böyle bir etki gözükmez. Sinan büyük kubbe yapısını; taşıyıcı yüzeyleri minimuma indirerek ve payanda sistemini mekân tasarımının bir parçası haline getirerek çözmüştür. Bu nedenle hiçbir taşıyıcı öge kubbe ile yarışamaz.

Sinan, bu şekilde örttüğü iç mekâna verdiği genişlik ve ferahlıkla birlikte mekânın bir kerede kolayca anlaşılmasını sağlar. Kubbe aynı zamanda caminin dış görünüşünün ana hatlarını da belirler.

"O muhteşem kubbenin altında hareketsiz kalakaldım. Gerçekten ikinci bir gökyüzü gibi görünüyordu. Yüzlerce pencereden giren ışık huzmesi insanı başka boyutlara taşıyordu. Hayatımda ilk kez gerçek İznik çinisine bu kadar yaklaştım. Duvarları süsleyen bu şaheserleri ellerimle okşadım"

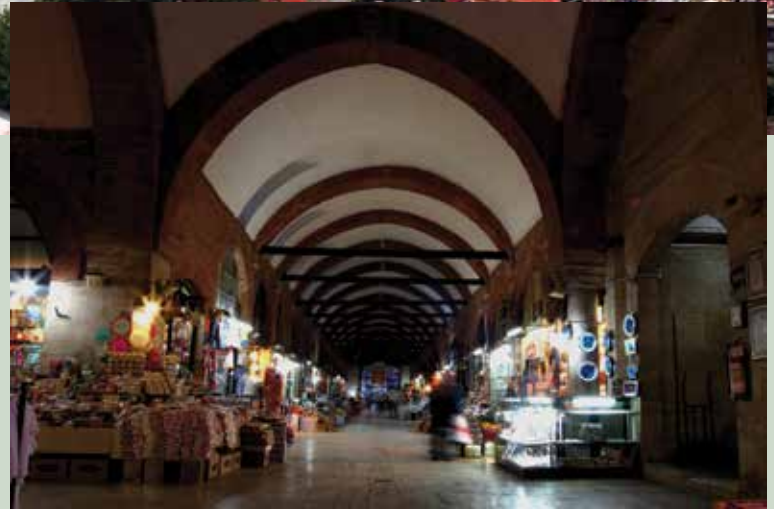
Mehmet Yaşın

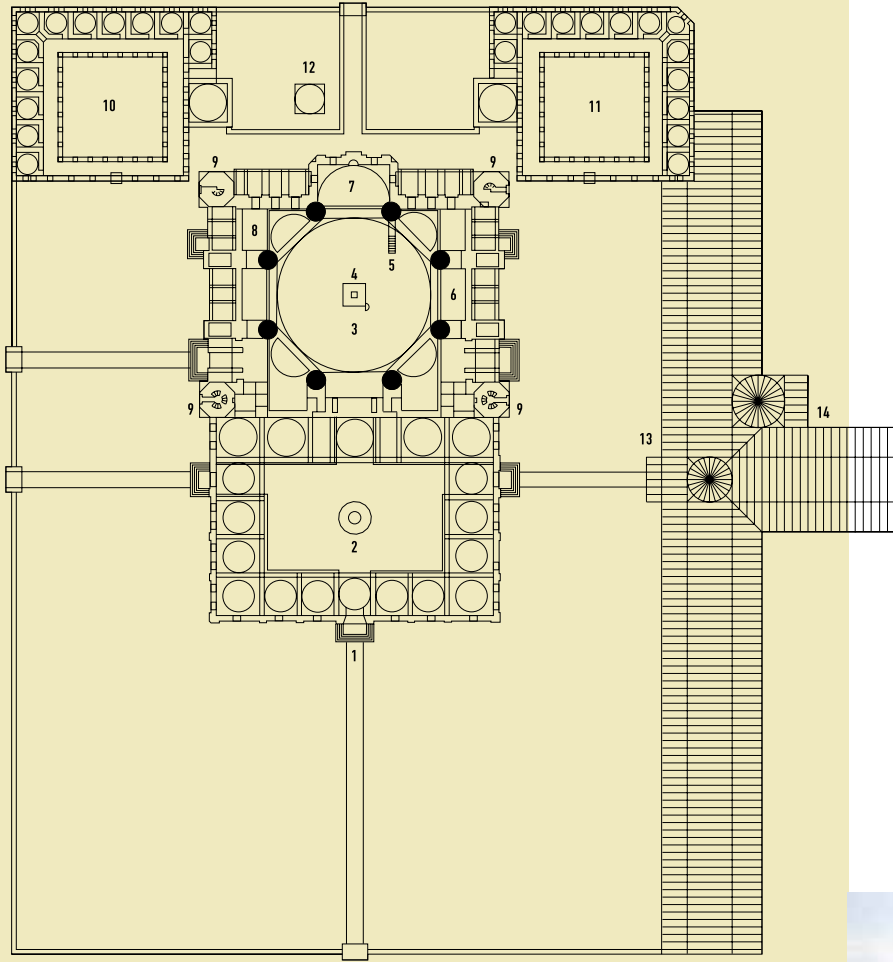
Selimiye Külliyesi

Selimiye aslında bir külliye olarak yapılmıştır. İçinde caminin yanı sıra, Dar-ül Kurra, Dar-ül Tedris, sıbyan mektebi, Arasta Çarşısı, kütüphane ve imaret bulunur. Şu an Dar-ül Kurra, Edirne Vakıf Müzesi, Dar-ül Tedris, Türk İslam Eserleri Müzesi, sıbyan mektebi ise Edirne Turizm ve Tanıtma Derneği olarak kullanılmaktadır.

Arasta Çarşısı Selimiye ile birlikte yapılmamış, daha sonra geliri Selimiye Külliyesi'ne kalmak amacıyla III. Murat zamanında Selimiye'ye vakıf olarak yaptırılmıştır. Mimarı Davut Ağa'dır.

Selimiye Külliyesi'nin Planı

- 1- Taç Kapı
- 2- Şadırvan Avlu
- 3- Kubbe
- 4- Müezzin Mahfili
- 5- Mimber
- 6- Kütüphane
- 7- Mihrap
- 8- Hünkar Mahfili
- 9- Minareler
- 10- Darül Tedris Medresesi (Türk İslam Eserleri Müzesi)
- 11- Darül Kurra Medresesi (Selimiye Vakıf Müzesi)
- 12- Hazire
- 13- Arasta Çarşısı
- 14- Sibyan Mektebi

Hamama yakın kapı, Dar-ül Tedris ve Dar-ül Kurra müderrisleri, öğrencileri ve çalışanlar için sabah namazından önce açılmakta, Taş Odalara yakın kapı talebenin giriş çıkışı ve medrese ihtiyaçları için kullanılmaktaydı. Selimiye dış avlusunu, doğu tarafta, iki medrese kuşatır. Toprağı yükseltilmiştir ve bu haliyle bir set gibi adeta özel bir mekân yaratır ki; burası, mezarların bulunduğu bir haziredir. Bunlardan biri III. Ahmet'in 1718'de ölen oğlu Şehzade Selim'e ait türbedir.

Dış avlunun (bahçenin) güneybatı köşesinde bir muvakkithane (vakit tespiti yapılan) bölümü vardır ki; şimdiki haliyle kullanımdan uzaktır. Yanından çıkan kapıya muvakkithane kapısı denir.

Kütüphane

Selimiye'nin pek bilinmeyen ama en önemli yerlerinden biri caminin güney cephesinde yer alan kütüphanedir. Muhtemelen Sinan döneminden günümüze ulaşan 2 hat yazısı bu bölümün okumayla ilgili özelliğini ortaya koyar. Hz. Muhammed'in hadislerinden oluşan sözlerden biri "Rütbelerin en yükseği ilim rütbesidir", diğeri ise "Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz" ifadeleridir.

Bu kütüphaneye Sultan II. Selim bizzat çok sayıda kitap ve camide okunması için Kuran-ı Kerim bağışlamıştır. Sultan II. Selim'in mührünü taşıyan eser sayısı 50 civarındadır. Bağışladığı toplam eser sayısı ise 270 adettir. (Bazı kaynaklar 277 olduğunu belirtir.)

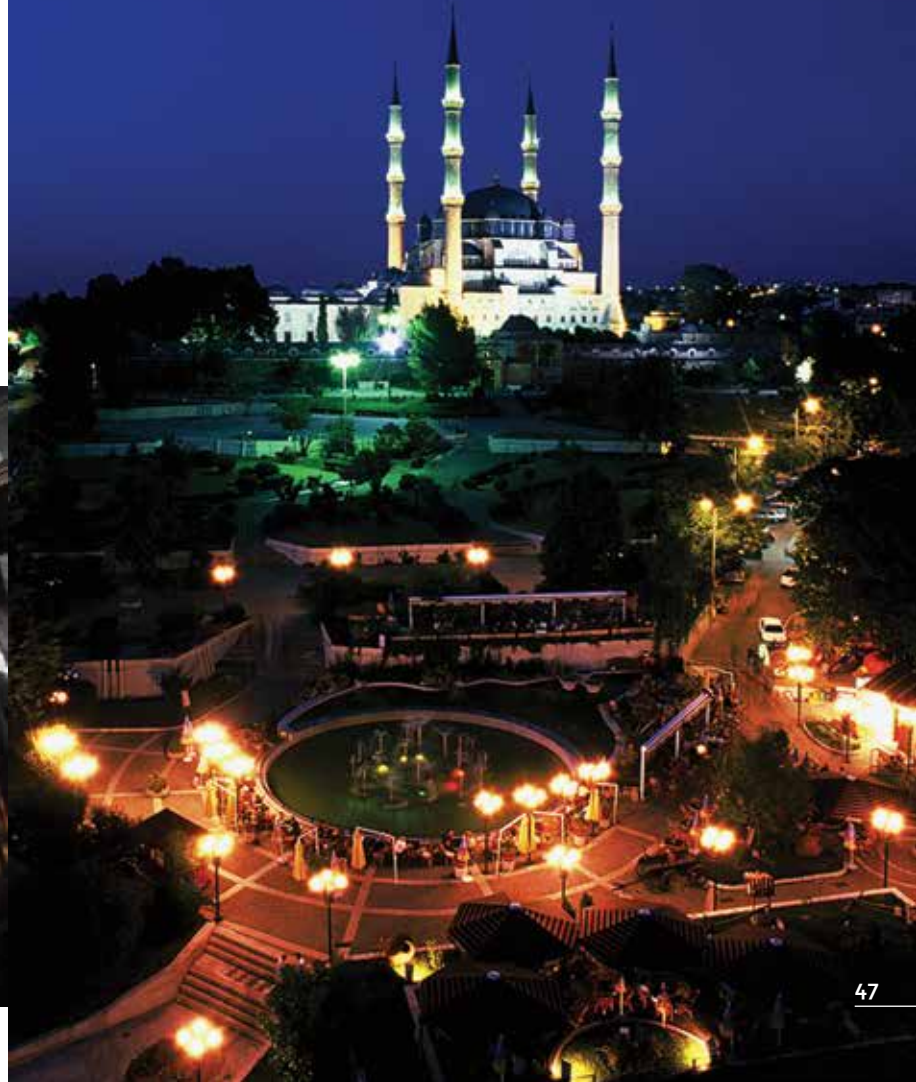
Kütüphane ülkemizin en önemli el yazması eserler kütüphanelerinden biridir. İçinde toplam olarak 2600 ciltte 3348 adet yazma eser, 5118 adet de basma eser mevcuttur. Kütüphanenin içinde küçük bir tefekkürhane de vardır.

Minareler

Selimiye'nin "Kent Tacı" oluşunda şüphesiz 4 zarif minaresinin çok önemli bir etkisi vardır. Selimiye'nin görsel etkisi mekânsal bütünlüğü ve ünlü kubbесinin yanı sıra, bu kubbeyi bütünleyen ve gökyüzüne yükselmiş taç etkisi veren minareleridir.

Bu minareler için çok şey yazılıp söylenmiştir. Çünkü bu minareler mimarisindeki teknik üstünlüğü, zarafeti, yüksekliği ve görüntüsü ile büyük dikkat çeker. Minareler yapıya hâkimdir, onu bütünler ve onun etkisini güçlendirir.

Sinan kubbeyi destekleyecek yarım kubbelerden çok, minareleri yapının dört köşesine dayayıp destek vererek taşıyıcılık konusuna da farklı bir açılım getirmiştir. Bu şekilde hem yapıda hem de görüntüde denge sağlamıştır.

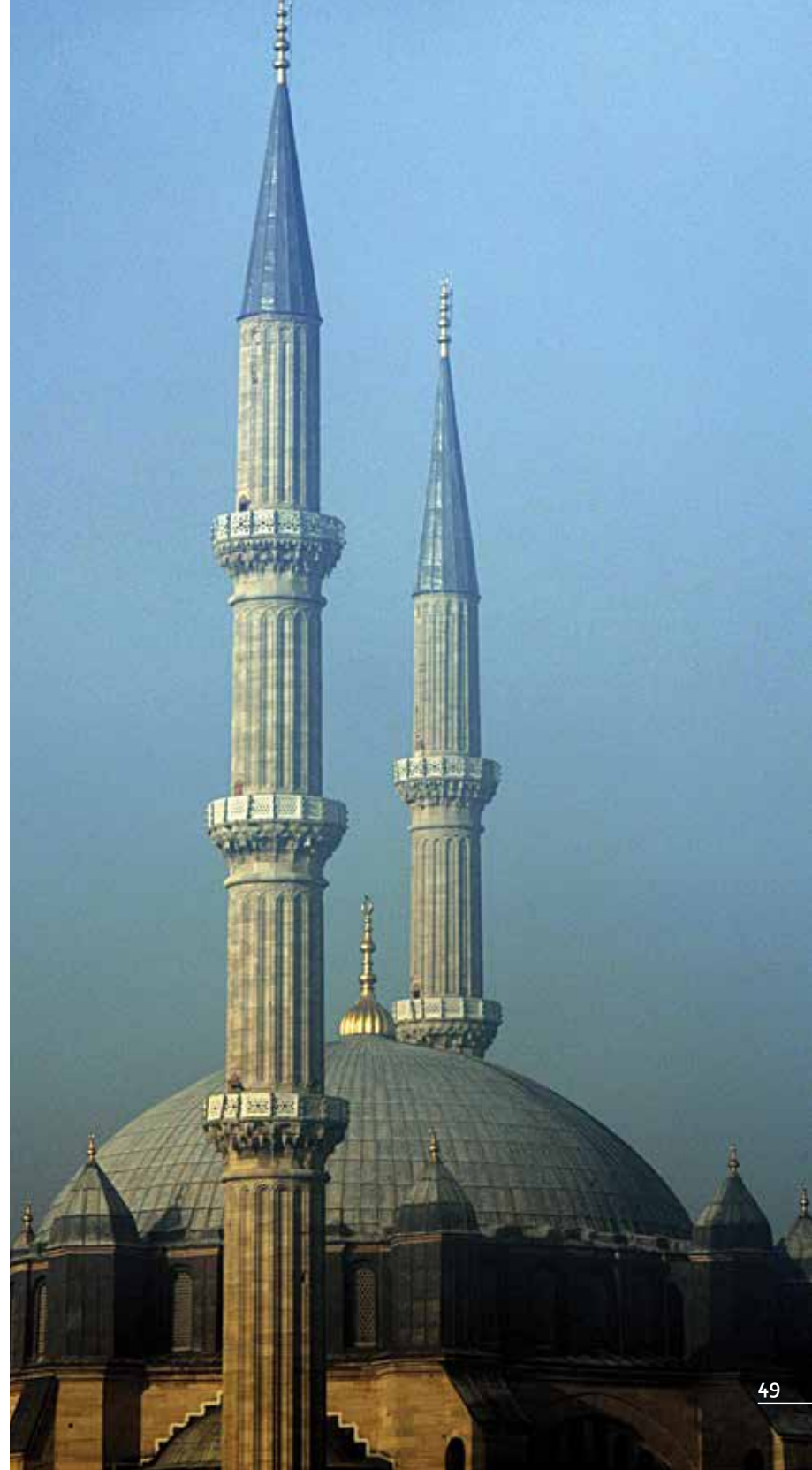
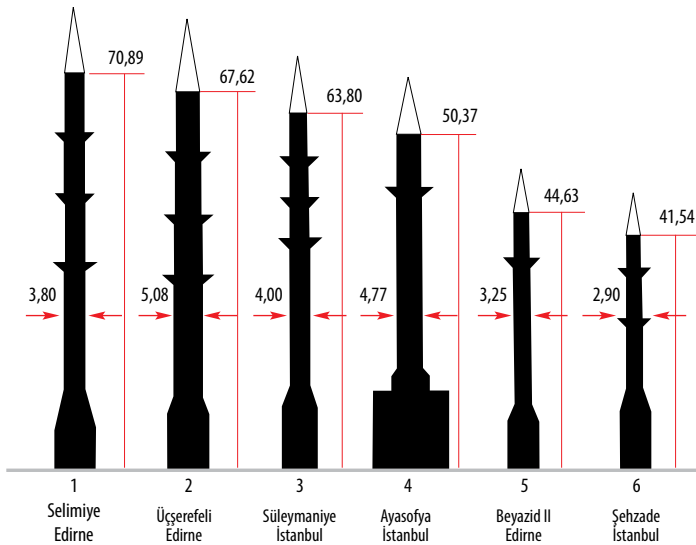
Selimiye minareleri çok uzaklardan bile görünür. Birçok açıdan 2 minare olarak gözükmek Edirne'ye gelenlerin üzerinde şaşırtıcı bir etki yapar. Bu durum hangi yönden bakılırsa bakılsın onun merkezi karakterinin hep öne çıkmasını ve fark edilmesini sağlar.

İsveçli Mimar Ernst Egli, aynı yükseklikteki dört minarenin kubbe etrafında aynı mesafede kurulmasındaki amacın, bu caminin her taraftan aynı şekilde ve bir abide gibi çok uzaklardan görülerek şehir merkez noktasını belirlemek olduğunu kaydeder.

Selimiye Camii minarelerinin uzunluğu 70,89 metre, âleme kadar yüksekliği 84 metre, gövde kalınlığı 3,80 metredir. Minare temelleri 22,73 metre derinliğindedir.

Osmanlı minare mimarisinin üst düzeyi olarak kabul edilir. İnce ve uzundurlar. Çapının darlığına rağmen iki minaresinin şerefelerine 3 ayrı yolla çıkılır. O kadar dar olan bir yükseltinin içine 3 ayrı yolu yerleştirmek de Sinan'ın mimari dehasının ürünlerinden biridir.

Minare mimarisinin gelişimi (Sedat Çetintaş)

Avlunun kuzeydoğu ve kuzeybatı köşelerindeki bu minarelerde, birinci merdivenle birinci ve üçüncü şerefeye, ikinci merdivenle ikinci ve üçüncü şerefeye, üçüncü merdivenle doğrudan doğruya üçüncü şerefeye çıkılır. Aynı anda çıkan üç kişi birbirinin sesini duysa bile birbirlerini göremezler. Güneydoğu ve güneybatı köşelerindeki minarelerin şerefelerine tek merdivenle ulaşılır.

Minareler kesme taştan yapılmış olup, önde olan iki minarenin taş oymaları çukurdur. Arkadaki minarelerin ise kabarıktır.

Evliya Çelebi Minareleri Anlatıyor

“Bu emsalsiz ve cennet ayınlı mabet öyle bir cennettir ki, dört köşesindeki dört adet minareleri dört büyük rükün gibidir. Hesap, pergelle yapılmış bir çırpıda olup dördü dahi üçer şerefeli boyu yüksek minarelerdir. Bu dört minareden iki yan kapıları dibindeki iki minare üçer yolludur.

Yani aşağıdaki kapıdan üç Müezzin girip her biri birer yolla çıkarak üç tabakada birden (Esselâ) dedikleri halde birbirlerini göremezler. Böyle iken öyle ince minarelerdir ki her birini ikişer genç adamlar kucaklasalar kucaklamak mümkündür. Tâ bu derece incedir. Ama kible duvarı köşelerinde olan minarelerin ikisi sadece birer yolludur. Lâkin boy, bos, iş ve sanatta emsalsizdirler.

Dört minare üçer şerefeden on iki tabaka eder. Bu da II. Selim Han'ın on ikinci Osmanlı Padişahı olduğuna işarettir. Her şerefesinin duvarları öyle oymadır ki güya üstat, makasla hatay kâğıdını oymuş! Dördüne ikişeryüz otuzar basamaklı merdivenle çıkılır. Ama iki minaresi üç yolla olmakla her birinin ikişer yolu ziyade olup tabii diğerlerinden dörderyüz altmışar ayak fazlaları olur.”

Bugün Edirne'ye dört ayrı yolla; Kapıkule, İstanbul, Kıyık ve Karaağaç yönünden ulaşılmaktadır. Bu yollar 16.yy.da Selimiye'nin yapıldığı yıllarda da kullanılıyordu. Büyük bir ihtimalle bu yollar şehrin kurulduğu yıllardan beri kullanılmamıştır.

Bu yollardan hangisiyle Edirne'ye gelinirse gelin, az ya da çok bu yolların bir noktasında Selimiye yolun tam aksına düşer. Özellikle İstanbul yönünden gelirken Selimiye 4 değil 2 minareli gibi gözükür. Bu durum Evliya Çelebi'nin de dikkatini çekmiş ve bu konuda şunları yazmıştır:

“Garabet burada ki, Edirne'ye girmek için dört tarafından 4 adet şehrah-ı azim vardır. Herhangisinden Edirne'ye girersek, bu Selimiye Camii'nin dört minaresi 2 ve şerefesini de 6 görürsün. Yakına gelsen bile, mademki şehrah üzerindesin böyle göreceğin biştihtahtır”

Edirne Defterdar Kethüdası Dayezade Mustafa Efendi, dört minareden toplam boylarının avlunun çevresine eşit olduğunu yazmıştır.

Selimiye'nin
Süslemeleri

Selimiye dış görünüş olarak kusursuz bir denge ve eşsiz bir estetiği yansıtırken, iç bezemeleri de bu durumdan geri kalmaz. Büyük mabetlerin karmaşık ve gözü yoran süslemelerine karşılık Selimiye’de göze hoş gelen, renk ve biçimlerin uyumlu ahengi içindeki bezemelerin üst düzey örneklerini görmek mümkündür.

Ana kapıdan girişte ahşap işlemeciliğin güzelliğinin yanında, iç mekânda taş, mermer, çini, kalem, hat ve sedef süslemeleri camiye büyük anlamlar yükler. Çinilerinin Osmanlı ve dünya sanatında önemli bir yeri vardır. Mihrap ve minberi ise mermer işçiliğinin başyapıtlarındandır.

Çiniler

Selimiye’ye girişte ilk dikkat çeken süslemelerinin başında çinileri gelir. Bu çiniler, sır altı tekniği ile İznik’te yapılmış olup XVI. yy çiniciliğinin en güzel örnekleri olarak kabul edilir. Başta mihrap duvarı olmak üzere, minber köşk duvarı, hünkâr mahfili duvarları, kadınlar mahfili, kemer köşelikleri, kible yönündeki pencere alınlıkları çinilerle bezenmiştir. Mihrap duvarındaki büyük çini panolarda al, mavi çiçek ve yaprak süslemeler, pencere üstlerinde lacivert üzerine ak, sülüs Elham suresi yazılı kartuşlar, en üstte de geniş bir ayet bordürü yer alır. Minber köşkündeki çini pano, lacivert üzerine ortada kırmızı, ak bahar çiçekli ağaç altında yaprak, sümbül ve lalelerle bezenmiştir.

Hünkâr mahfili göz alıcı zengin çinilerle hemen dikkati çeker. Burada sonradan kesilip yerlerine konmuş gibi görünen meyve vermiş iki elma ağacı bütün Osmanlı çinilerinin tek orijinal dekoru olarak karşımıza çıkmaktadır. Elma fidanının kökü karanfil, lâle ve sümbüllerle zenginleştirilmiştir. Bahar açmış erik fidanı da birkaç defa tekrarlanarak hünkâr mahfilinde taze bir bahar havası estirilmiştir. Hünkâr mahfilinin bütün duvarlarını yarıya kadar kaplayan bu çiniler kalite itibarıyla mihrap kısmı çinilerinden yüksek fakat kompozisyon ve abidevi büyüklük bakımından onlardan daha sade ve mütevazıdır.

Selimiye çinileri İznik'in en parlak döneminde üretilmiş ve 1572 tarihli padişah fermarıyla buradan sipariş edilmiştir.

Camiyi yaptıran Padişah II. Selim, Mimar Sinan'a gönderdiği mektupta çinilerin pencere seviyesine kadar olmasını ve pencerelerin üstüne de Fatiha Suresi'nin çini ile yazılmasını emretmiştir. Mihrap çıkıntısındaki çini düzeninde buna uyulurken, hünkâr mahfilinin çini düzeninde bu emre uyulmadığı görülür.

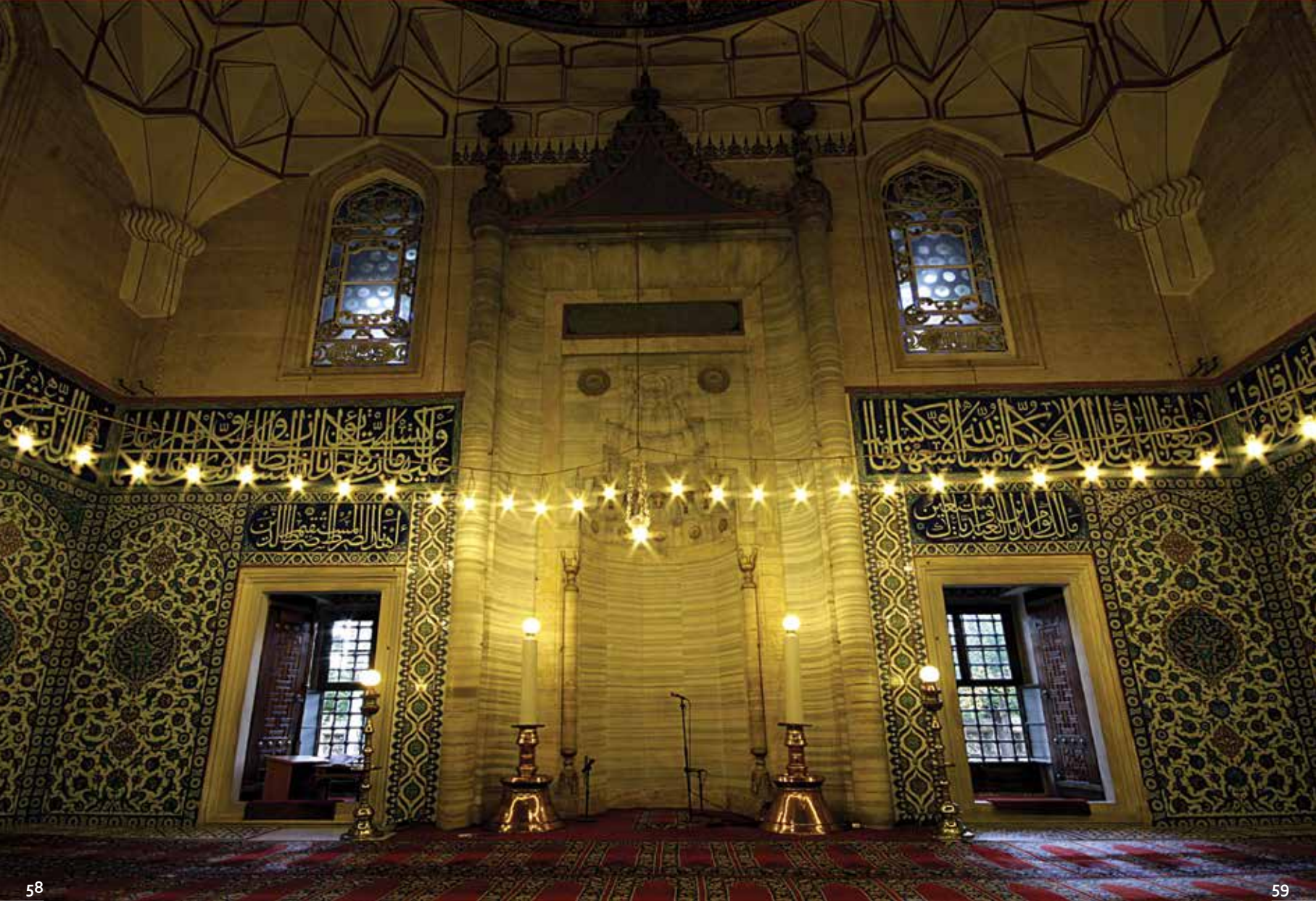
Türk çini sanatının en parlak dönemlerinde yapılan bu çinilerin kalitesinin yanında cami içindeki dengeli dağılımı Selimiye'yi mimari başarısının yanında çini sanatı açısından da, çok önemli bir yere taşır. Bahar ağacı, papatya, lale, sümbül, şakayık, yabangülü, menekşe, zerrin, karanfil, narçiçeği, bahar dalları ve meyve ağacı motifleri bu sanatın eşsiz örnekleri olarak karşımıza çıkar. Selimiye çinilerinde 101 ayrı lale motifi kullanılmıştır.

Çinilerin bir kısmı 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda, Rus generali Skobelev tarafından sökülerek Moskova'ya götürülmüştür.

Mihrap ve Minber

Selimiye'nin mimari yapısı hep ön plandadır ama içindeki diğer sanat uygulamaları da birer şaheser olarak kabul edilir. Caminin mihrap ve minberi de en çok dikkat çeken şaheserleri arasındadır.

Mihrap

Duvar içine oyulmuş ve tamamı tek parça mermerden yapılmış olan mihrabı camiye en hâkim noktadadır ve caminin genel atmosferi ile uyum içindedir. Bu bölüm Selimiye'ye ilahi bir kimlik kazandırır.

Doğan Kuban, çok iyi tasarlanmış mihrap ve mihrap duvarlarını süsleyen çini kaplamanın, cami içinde bir görsel odak yarattığını belirtir. Mihrabın etrafı kabartma çiniler ile süslenmiş olup, bu çinilerin üstünde lâcivert zemin üzerine iri beyaz harflerle Amen er Resulü ile Fatiha sureleri yazılıdır.

Mihrabın sağ ve soluna konmuş çiniler Rüstem Paşa dönemi çinileri olup, üzerindeki yazılar da Mevlanâ Ahmet Karahisârî'nin manevi oğlu ve çırağı Hasan Çelebi'ye aittir. Renk ve kompozisyonları bu çinilere Osmanlı ve dünya çiniciliğinin seçkin parçaları arasında özel bir yer vermektedir.

Mihrabın yer aldığı çıkıntılı bölümün üzeri yarım kubbe ile örtülmüştür. Mihrap yarım kubbesinin eski resimlerine bakıldığında bütün camide olduğu gibi Barok süslemenin hâkim olduğu açıkça görülmektedir. Daha sonraki restorasyonlarda bu bezemeler değiştirilmiştir. Bu yarım kubbenin eteklerinde 32 küçük pencere vardır. Bu pencerelerden mekâna düşen ışıklar diğer ışık huzmeleri ile bütünleşerek Selimiye'ye eşsiz bir güzellik kazandırır.

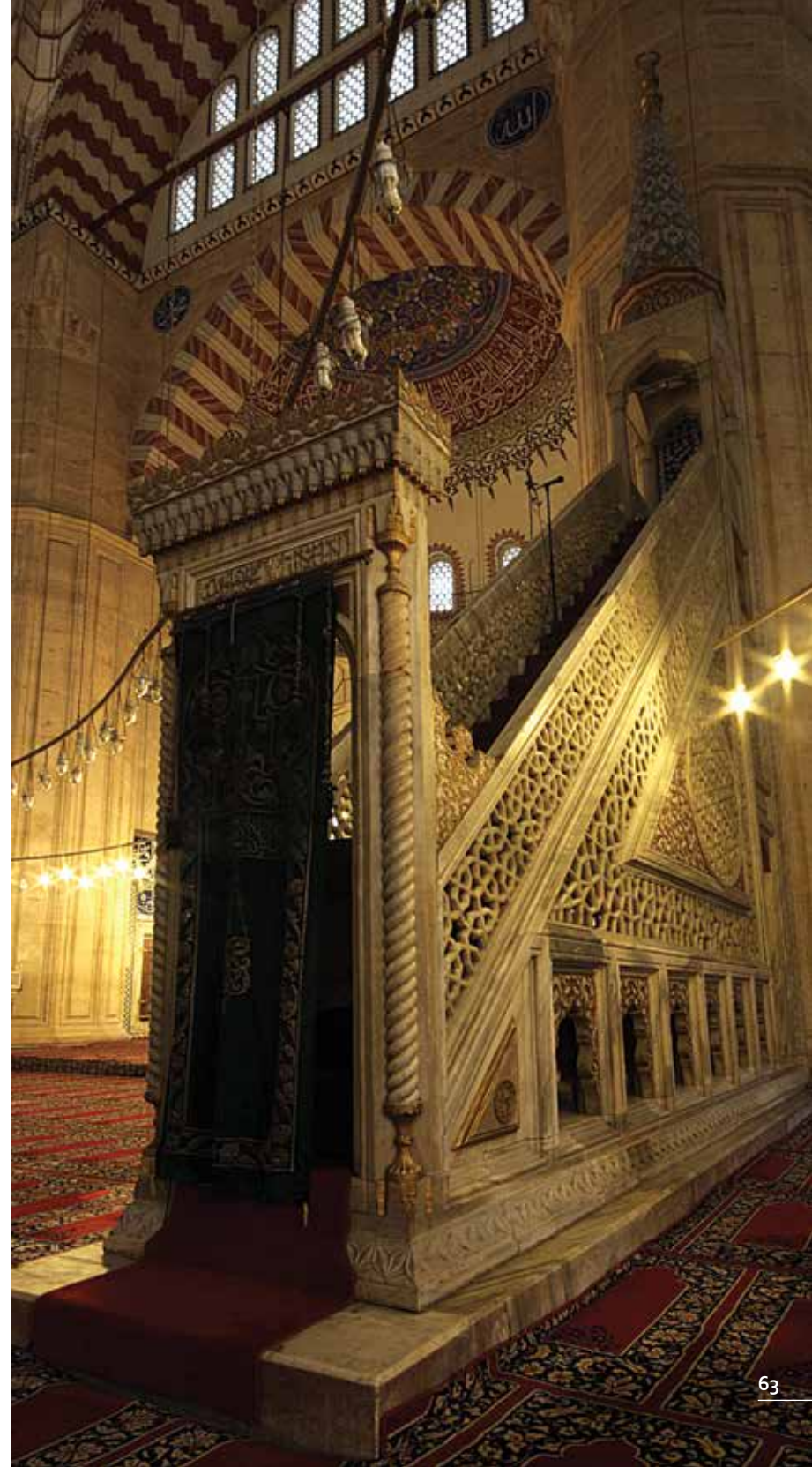

Minber

Söylenceye göre Padişah II. Selim, cami inşa edilirken minberin altından yapılmasını ister. Mimar Sinan, sultanın bu isteğine cevaben ; “Padişahım! Bu devirde altının alıcısı çoktur. Bir bıçak tedarik edip, az zamanda bu minberi harap eder çalarlar. Ben öyle bir minber yapayım ki altından kıymetli olsun” der ve dünyada benzerleri arasında eşi bulunmayan bir eser meydana getirir.

Mermerden yapılmış minber, işçiliğindeki incelik, yükseklik, büyüklük ve güzellik bakımından bu grubun diğer şaheserlerini gölgede bırakır. Mermerin yan orta daire bölümü tek parça olarak yekpare mermerden işlenmiştir. 25 basamaklıdır. Minber üzerindeki geometrik örgü ustaca işlenmiştir.

Doğan Kuban, bu minberin, 16. yüzyıl Osmanlı mimarlarının artistik olarak olgunlaşmış sanat düzeyini sergilediğini belirtir. Minberin, prizma şeklinde çiniden yapılmış bir külahı vardır. Mermerin arkası ve külah kısmı mavi, yeşil, siyah, beyaz ve mercan kırmızısı kabartma sıratlı tekniği ile yapılmış İznik çinileri ile kaplıdır.

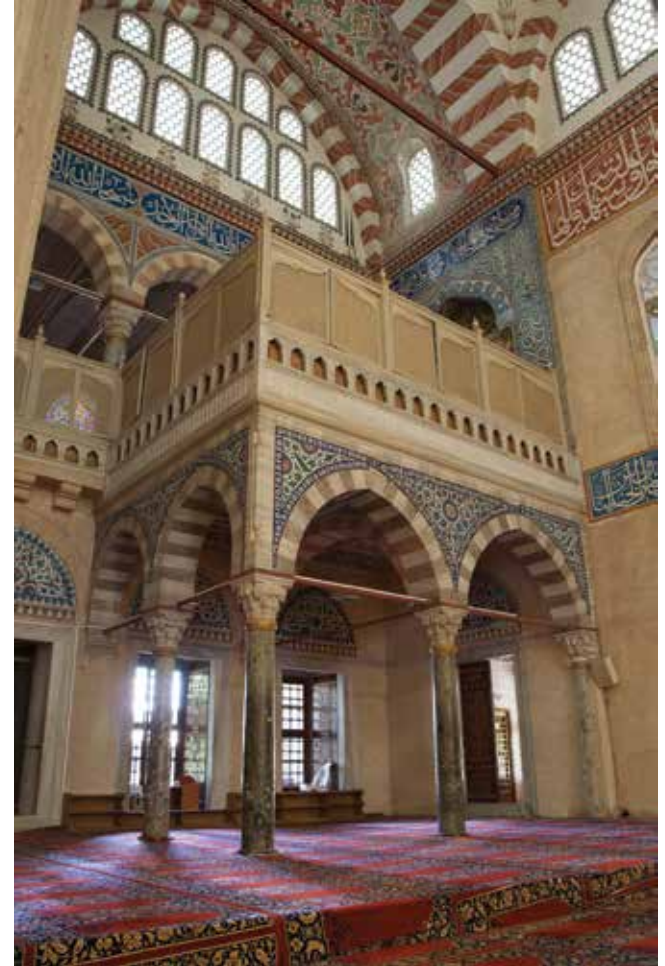

Hünkâr Mahfili

Sultanların halk arasına karışmadan ayrı kapıdan girip namaz kıldıkları özel bölümlere “Hünkâr Mahfili” denir. Bu bölümün ilk örneklerine Selimiye’den daha önce yapılmış olan sultan camilerinde de rastlanır. Bu camilerdekinin aksine Selimiye Hünkâr Mahfili daha büyük, gösterişli ve etkilidir.

Galeri katına çıkan duvar içi merdivenle ulaşılan ve revaklar üzerine taşan bu bölüm ana mekâna girişteki sol ön köşededir ve Selimiye’deki üstün sanat uygulamaları bu bölümde de kendisini gösterir. Mimarisinin yanı sıra çinileri ve diğer bezemeleri olağanüstü güzelliكتedir. Bu bölümde ayrıca sultanlar için küçük bir tefekkürhane yapılmıştır. Tefekkürhaneye açılan küçük kapı, sedef işlemeciliğinin eşsiz örneklerinden biridir.

Hünkâr mahfili, kafesli bir bölme ile cami içine açılır. Kafesler sayesinde sultanlar cami cemaatini rahatlıkla görebilirler. Bu bölümdeki bazı çok değerli çiniler 1877-78 Osmanlı Rus Savaşı'nda Edirne'nin işgali sırasında sökülüp götürülmüştür. Kapılar üzerindeki bazı yazılar ve buradaki çiniler Osmanlı çini sanatının büyük örnekleri arasındadır.

Hünkâr mahfili zenginliği ve çeşitliliği ile ilgi çeker. Mermer mihrabın sivri kemerli alınlığında lacivert üzerine ak süsle ayet yazısı göze çarpar. Bu bölümde kırmızı, mavi, yeşil renkli şakayıklar, bahar ağaçları, ak üzerine iri mavi rozetli ve çevresi çiçekli panolar, baklava biçimi yapraklar arasında karanfiller ve bahar dalları XVI .yy çinilerinin en güzel örnekleridir. Hünkâr mahfili çinileri arasında, bir saraydan getirilerek buraya sonradan konmuş olabileceği düşünülen iki elma ağacının oluşturduğu elmalı panonun Osmanlı çinilerinde özgün süsleme olarak ayrı bir değeri vardır. Bu bölümdeki sivri kemerli pencere alınlıklarında, lacivert üzerine ak süsle ayetler ve iki pencere arasında tepede yine lacivert üzerine ak kufi yazılı kare pano da ilgi çeker.

Müezzin Mahfili

Müezzinler mahfili, namaz kılınırken müezzinlerin (yani ezan okuyanların) imamın tekbirlerini, arka saflara duyurmak için, tekrarladıkları yerdir. Bazıları zeminden birkaç karış kadar yüksek bir sofa halinde; bazıları da 2-3 m. kadar yüksekçe olup kâgir olanları mermer ayaklar üzerine, ahşap olanları ise direkler üzerine oturtulmuştur.

Selimiye'deki müezzinler mahfili, iç mekâna girildiğinde büyük kapı karşısında ve kubbenin tam altında bulunmaktadır. Bu durum cami içindeki mekân algısını ve namaz kılanların mihrabı görmelerini etkiler. Bazı yorumcular bu konumu nedeniyle Mahfili Mimar Sinan'ın tarzı olarak kabul etmezler. Çünkü Sinan, büyük camilerin hiç birinde müezzin mahfilini mekânın tam ortasına koymamıştır.

Mahfil, 2,4 metre yüksekliğinde ve 6x6 boyutlarında olup, 2 metre yüksekliğinde 12 adet mermer ayak ve ince işli başlıklı sütunlar üzerinde durmaktadır. Mahfilin etrafı ceviz korkuluklarla çevrili olup, bu korkuluklarda elma ağacından kakma fletolar ve açık yeşil, açık kırmızı, koyu yeşil, gri boyalar görülmektedir. Mahfilin tavanında Budizm'de sonsuzluğu temsil eden Çark-ı Felek bulunur.

Müezzinler mahfilinin tam altında bulunan şadırvancık, mermerdir. Evliya Çelebi bu şadırvanın havuzunu Bursa Ulu Cami havuzuna benzetmektedir. Halk arasında şadırvandan akan suyun zezem suyu olduğuna inanılır. Evliya Çelebi ayrıca "Caminin tam ortasına, sütunlar üzerine bina edilmiş çar kuşe müezzin mahfili latif bir makamdır" der.

Kalem İşi Bezemeler

Selimiye'nin boyalı bezemelerinin zaman içinde dış etki-lerden bozulup yenilenmesi nedeniyle, özgün kalem işi bezemeler günümüze ulaşmamıştır.

Büyük yüzey bezemeleri zemin kat pencerelerine kadar çini, onun üzerinde ise kalemkaridir. Galeri döşemeleri altında alçı ile malakari bezemeleri vardır. Caminin gece aydınlatma öğeleri renkli camlarla yapılmış bezemeli pencereler ve katlı cam kandilleridir. Hünkâr mahfilinin kakma kapıları ve pencere kapakları ve özellikle caminin avluya açılan kapısının künde-kari işçiliği o çağın ustalarının maharetlerini gösteren ahşap işçiliğinin önemli örnekleridir.

Selimiye'nin boyalı bezemeleri 18.yy.dan başlayarak ve özellikle Abdulmecit döneminde tamamen yenilenmiştir. O dönem için önemli bir çağdaşlaşma simgesi olan Barok üslubu yaygın olarak camilerin iç bezemelerinde de kullanılmıştır. Fakat 1980'lerde yapılan restorasyonlarda Sinan döneminde yapıldığı kesinleşen klasik karakterde bazı parçalar bulunmuştur. Bu dönemde yapılan restorasyonda kalem işleri üzerinde ayrıntılı çalışmalar yapılmış ve bunların en önemlileri kubbeye gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarda yüzeyin yarısındaki dökülmüş kalem işleri tamamlanmıştır.

Kubbenin ortasında daire şeklinde yapılmış celi sü-lüs yazı kuşağındaki elif ve lam harfleri ortada hasır gibi örülerek geometrik bir bezeme oluşturulmuştur. Yazıların büyük bir çoğunluğu Karahisari Hasan Çelebi'ye aittir.

Kalem işlerinde klasik dönemin Rumili bezemeleri hâkimdir. Açıklı koyulu maviler ve lacivertler zeminler için tercih edilmiştir. Desenlerde kiremit kırmızısı sarı ve beyaz ön plandadır. Yazı kuşaklarında ise, zeminde kırmızı lacivertlere alternatif oluşturur. Yapıdaki çinilerde dönemin natüralist süsleme motifleri büyük ölçüde kullanılmasına karşın, kalem işlerinde geleneksel motiflerin seçilmesi dikkati çeker.

Ahşap Üstü Kalem İşleri ve Çark-ı Felek

Ahşap üstü kalem işleri, sıva üstü kalem işlerinden sonra Osmanlılarda çok uygulanan bir tekniktir. Bu teknik; sıva üstü işlere göre daha dayanıklıdır ve günümüze hiç restore edilmeden ulaşan 500 yıllık örnekleri vardır. Bunun nedeni dış etkenlerden korunan yerlere uygulanması ve yapıldıktan sonra nakışlar üstüne bir sır tabakası çekilmesidir. Bu işlere lake adı da verilir ki sır tabakası olarak, inceltilmiş beziryağı veya vernik kullanılır.

Bu uygulama en çok 16. yüzyıl Mimar Sinan devri eserlerinden ve hünkâr mahfili tavanları ile müezzin mahfili tavanlarında görülür.

Müezzinler mahfilinde ahşap üstü kalem işlerinin olağanüstü güzellikteki örnekleri görülebilir. 1950'deki hasardan sonra, bir iki ahşap, orijinal desen ve renklere sadık kalınarak yeniden boyanmış, diğer süslemelere törpüleme dışında müdahale edilmemiş, yalnızca yer yer eksik motifler tamamlanmıştır.

Mahfilin tavanında Budizm'de sonsuzluğu temsil eden Çark-ı Felek bulunur. Son restorasyonda yenilenmiş olan Çark-ı Felek, burada, caminin sonsuza kadar yaşaması dileğini anlatır.

Ters Lale Motifi

Selimiye'de en çok merak edilen motiflerden biri ters lale motifidir. Ters lale aslında Selimiye'nin çiniler dahil birçok bezemesinde kullanılmıştır. Ama söylencelere konu olan ve ziyaretçilerin merak ettiği ters lale motifi müezzinler mahfilinin mihrap yönündeki ön sol mermer ayağında ki kabartma şeklinde olmaktadır.

Yerden yaklaşık 30 cm kadar yukarıda taş kabartma şeklinde özensiz olarak işlenen bu motifin, yaygın söylenceye göre, cami arsasının sahibi olan ve burada lale yetiştiren kişinin, arsaya cami yapımı için çıkardığı güçlük ve ters tutumunu sembolize ettiğine inanılmaktadır. Bazılarına göre ise bu ters lale kabartması caminin yapımında çalışan kör bir ustanın ürünüdür.

Selimiye Camisi'nde sıva üstü ve ahşap boyama kalem işlerinde değişik lale motifleri kullanılmıştır.

Pencereler

Doğan Kuban Selimiye için; “Işık içinde yüzen bir cami” tanımını kullanır. Çünkü Selimiye pencereleri sayesinde ışık, aydınlatma sorunu çekmez ve gündüzleri son derece aydınlık durumdadır. Her ne kadar söylencelerde Selimiye’nin pencere sayısının 999 olduğuna inanılırsa da bu doğru değildir. Bu ulu mabedin avlu dahil pencere sayısı 384’tür.

Mimar Koca Sinan, pencereleri duvar yüzlerini değişik ritim ve biçimlerle canlandırmanın en usta tasarımını Selimiye’de gerçekleştirmiştir. Her mevkinin gereğine göre ayrı ayrı resim ve şekillerde yapılan bu pencereler camiye görsel bütünlük kadar ayrı bir iç huzur da katmaktadır. Bu özellikleriyle Selimiye, Ayasofya ve Süleymaniye’den daha aydınlıktır.

Selimiye’de pencerelerin her çeşidine yer verilmiştir. Yuvarlak, kafesli, kanatlı ve dolaplı pencereler; Selimiye’nin her tarafına büyük bir zevk ile yerleştirilmiştir.

Avlu

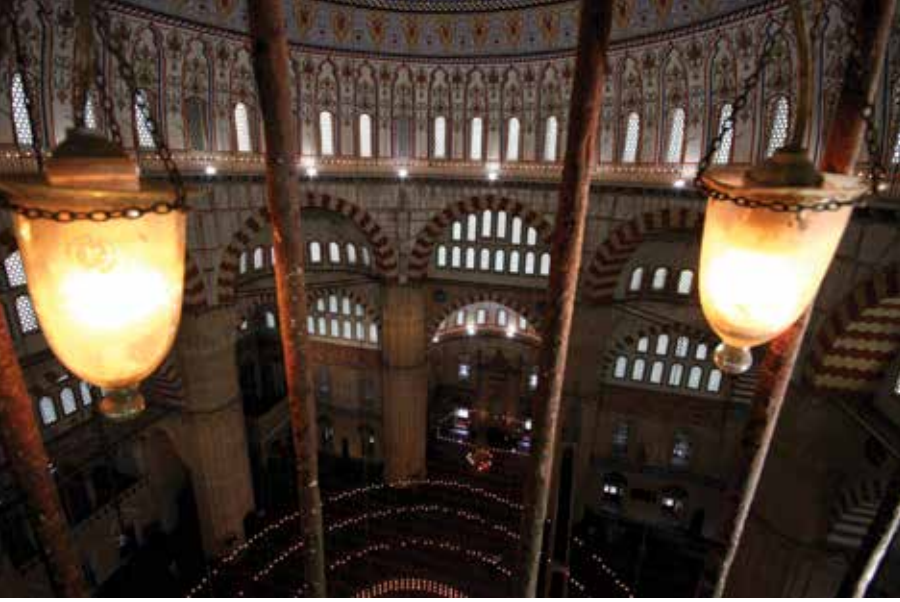
Caminin hem dış hem de iç avlusu vardır. Dış avlu Selimiye'yi üç taraftan çevreler ve kible tarafındaki iki medrese ile sınırlanır. Bu medreseler Dar-ül Kurra ve Dar-ül Hadis Medreseleridir. Bugün Dar-ül Kurra Medresesi, Vakıf Müzesi olarak kullanılmaktadır. İlk avluya Arasta Çarşısı'ndan bir çıkış olduğu gibi diğer üç yönden de kapılarla girilebilir. Bunlardan Mimar Sinan Caddesi'ne doğru açılana, önceleri, Alay Kapısı; Kible tarafındaki küçük kapıya; Dilenci Kapısı, doğuya dönük ortadakine de; Darphane Kapısı denmekteymiş...

İç avlu ise son derece özelliğidir ve bu bölüme biri çok görkemli yapılan taç kapı olmak üzere üç ayrı kapı ile girilir. Taç kapının en üstünde caminin başlanma ve bitirilme tarihini gösteren kitabe gözleri kamaştırır. İç avlu, revaklar ve kubbelerle süslüdür. Avlunun ortasında beyaz mermerden özenle işlenmiş bir şadırvan vardır. Bu onaltıgen şadırvan Osmanlı Mimarisi Klasik Döneminin en güzel tasarımlarından biridir.

Selimiye Taç Kapısı

Kandiller

Geçmişte cami kandillerle aydınlatılmakta idi. Kandillerden çıkan is, hava akımı oluşturmak üzere özel olarak yapılan bir delikten dışarı çıkmaktaydı.

Caminin mimari dışında yapılan bezemelerinde en önemli ilgi çeken öğelerin pencereler ve örtüden inen kandiller olduğu görülür. Evliya Çelebi “ Çar köşe divarlarında iki yüz elli adet cam billur ve Necef muran (avize) vardır... Çar etrafında ta kubbe pervazına varınca üç kat kandil tabakaları vardır. Leyal-i mübarekede on iki bin adet kandil çerağan edilerek cami şam şam şakır...”

Akustik

Selimiye'nin en büyük özelliklerinden biri mükemmel bir akustiğe sahip olmasıdır. Cami içinde okunan ezan müthiş bir ahenk içinde mekânda dolaşır. Bu eşine az rastlanan akustiğin sırrı Mimar Sinan'ın dehasının ürünüdür. Kubbe kasnaklarının duvarlarla birleşme yerlerinde toplam 16 adet boş küp bulunur. Bu küpler dar uzun ve 3'er metre boyundadır. Ağzı ise deve derisiyle kaplıdır. Mimar Sinan'ın bu muhteşem akustiği elde etmek için, caminin yapımı sırasında, kubbe altında sürekli nargile içtiği söylenir. Nargilenin çıkardığı fokurtuyu sürekli dinleyen Koca Sinan, camiye uygun akustiği elde etmeyi başarmıştır.

Selimiye avlusunun kendine özgü tasarım özellikleri vardır. Diğer camilerde olmayan bir revak ritmi ortaya çıkar. Bu revak 18 kubbe ve 16 sütunla çevrilidir. Sütunlar tek parçadır. Araştırmacılar bu sütunların Mısır'dan, Kıbrıs'tan ve Kapıdağı Yarımadası civarından, Aydıncık ve Suriye harabelerinden getirildiğini belirtmektedir. Son cemaat yerinin kalın yuvarlak 6 sütun üzerinde 5 kubbesi vardır.

Selimiye'nin avlu, arasta ve medrese gibi bölümlerinin daha sonra tamamlandığına dair yaygın bir görüş vardır. Doğan Kuban, II. Selim öldükten sonra Mimar Sinan'ın külliyeyle tümüyle tamamlamayıp İstanbul'a döndüğünü ve geri kalan işlerin Davut Ağa tarafından bitirildiğini kaydeder.

Selimiye'ye İlişkin İnançlar ve Söylenceler

Halk arasında Selimiye'yi yüceltme arzusundan kaynaklanan söylencelerin bazıları zamanla inanç haline dönüşmüştür. Bunda bazı yazı ve yazıların payı olduğu da söylenebilir. Bu söylencelerin en çok bilinenleri şunlardır:

“Cami kubbesi tektir çünkü Allah birdir. Caminin pencereleri beş kademelidir; çünkü İslam'ın şartı beştir. Vaaz kürsülerinin dört oluşu İslam'da dört mezhebin varlığına işaret eder. Selimiye Külliyesi'ndeki 32 kapı, İslam'ın 32 farzıdır. Dört minaresi, dört halifeyi simgeler; iki minarede toplam altı yol oluşu ise imanın altı şartını işaret eder.”

Bilimsel anlamda doğrulanmayan veya büsbütün yanlış olduğu ortaya konulan söylence ve inançlar için de şunlar söylenebilir.

Müezzinler Mahfili altındaki şadırvandan akan su zezem suyu değildir. Pencereleri 999 adet olmayıp “Eğer bin olsaydı Mekke yerine geçecekti.” görüşü yanlıştır. Çünkü pencere sayısı söylenenin neredeyse yarısı kadar olup haremde 342, harem avlusunda 42 pencere bulunmaktadır. Şerefe

sayılarının toplam 12 oluşu II. Selim'in padişahlık sıralamasındaki 12. yerile ilgilidir görüşü tartışmalara açıktır. Bazı tarihçiler I. Süleyman ve Musa Çelebi'yi padişah kabul eder, bazıları etmez. II. Selim'in 12.liği ise, bu yaklaşımlara göre, değişmektedir.

Selimiye Kıbrıs ganimetleriyle yapılmamıştır veya padişahın rüyasında “Kıbrıs'ı alırsam Edirne'de yaptıracağım.” şeklinde Hz. Muhammed (SAV)'e söz vermesiyle ilgili olamaz. Çünkü caminin yapımı Kıbrıs'ın alınmasından önce başlamıştır.

“Minarelere hangi yönden bakılırsa bakılsın iki adet görülür” değerlendirmesi yanlıştır. Minareler çok yerde üçer görülebilir.

Ters lale konusu çok yorumludur. Örneğin; Selimiye'nin yapıldığı yerin özel bir kişiye ait lale tarlası olduğu da kabul edilemez. Çünkü o alan Edirne'de ilk saraya aittir.

Caminin altında kayıkla gezilebilecek oranda su bulunduğu kanıtlanamamıştır.

Bulgar İşgalinden Bir İz

1913 yılındaki Bulgar kuşatmasında Selimiye'nin de top atışları ile yıkılması gündeme gelir. Ama hiç bir Bulgar komutanı bu muhteşem eserin top atışı ile yıkılmasının emrini veremez. İşgal esnasında Edirne'ye gelen Bulgar tarihçilerinin de böyle bir yıkıma karşı oldukları bilinmektedir. Buna rağmen Selimiye birkaç top atışına hedef olmaktan da kurtulamaz. Camiye isabet eden top izlerinden biri hala görülebilir durumdadır. Sultan Mahfili yönünde ve kubbecikte bulunan bu iz, 1930 yılında Atatürk'ün Edirne'ye yaptığı ziyarette O'nun emriyle ve bir "ibret" olarak yerinde bırakılmıştır.

Kâbe Yerine Selimiye

Sultan II.Mahmut döneminde Vahabilerin Mekke ve Medine'yi işgal etmeleri üzerine, Selimiye'nin bir süre hac niyetine ziyaret edildiği de söylenmektedir.

Abdülaziz bin Muhammed bin Suud yönetimindeki Vahabilerin, 1805'te Mekke ve Medine'yi işgal etmesi üzerine padişah fermanı ile 1807 yılında hac engellenmiş ve hac yerine 7 yıl boyunca Edirne Selimiye Camisi'nin ziyareti uygun bulunmuştur. 7 yıl boyunca Balkanlar, Anadolu ve Rumeli'den gelenler Selimiye'yi ziyaret etmişlerdir. Uzun yıllar süren ayaklanma II.Mahmut'un görevlendirildiği Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından 1812-13 yıllarında Mekke, Medine ve Taif, Vahabilerin elinden kurtarılmıştır.

Atatürk Selimiye'de

Atatürk Edirne'ye 3 kez gelmiştir. 1930 yılının Aralık ayında Edirne'ye üçüncü kez geldiğinde bu kez tarihi eserleri de inceleme imkânı bulmuş, Üş Şerefeli ve Selimiye Camilerini de gezerek bu abide eserlerimizle ilgili dönemin Edirne Müftüsü Mustafa Efendi ve diğer yetkililerden bilgiler almıştır.

Selimiye'yi büyük bir hayranlıkla gezen Atatürk minberle avize arasında durarak kubbedeki ayetlerle ilgili Edirne Müftüsü ile sohbet etmiş ve şunları söylemiştir: "Bakınız ecdadımız İstanbul'un fethinden tam 125 sene sonra, bu şaheser camiyi İstanbul'da değil de Edirne'de yaptırmış; böylece Edirne'ye mührünü basmış, tapulaştırmıştır. Dâhi Mimar Sinan, sanat ve din aşkıyla bu eseri bina etmiştir" Atatürk Selimiye Camii'nin ardından Selimiye Medresesi'nde bulunan Edirne Müzesi'ni de gezmiştir.

1930 yılının 26 Temmuz tarihinde şehirde meydana gelen fırtına esnasında birçok eserde önemli tahribatlar yaşanmış ve Selimiye'nin de minare külahları şiddetli rüzgârın etkisiyle yıkılmıştır. Hem fırtınanın yol açtığı hasar, hem de Bulgar işgalinde meydana gelen zararların son durumu hakkında yetkililerden bilgiler alan Atatürk, orada bulunan Bayındırlık ve Vakıflar müdürlerine hitaben, başta Selimiye olmak üzere, Edirne'nin hasar gören bütün camilerinin tamiri için gerekli keşfin yapılarak bilançosunun üç gün içinde kendine verilmesini istemiştir. Atatürk'ün 25 Aralık 1930 günü Edirne'den ayrılmasından kısa bir süre sonra da ödenekler Edirne'ye gelmiş ve bununla hasarlı bütün camiler onarılmıştır.

Camiye İlişkin Teknik Bilgiler

- Yapılış tarihi: 1568 - 1574
- Kapladığı yer: Külliye ile birlikte 2475 m²
- Caminin içi: 1620 m²
- Caminin harimi: 2475 m²
- Kubbenin çapı: 32.30 m.
- Yerden kubbenin kilit taşına olan yüksekliği: 43.28 m.
- Kubbenin kapladığı alan: 2000 m²
- Minarelerin yüksekliği: 70.89 m. ya da 72.50 m.
- Minarelerin aleme kadar olan yüksekliği: 84 m.
- Minarelerin temel derinliği: 22.73 m.
- Çinilerinde kullanılan lale motifi: 101

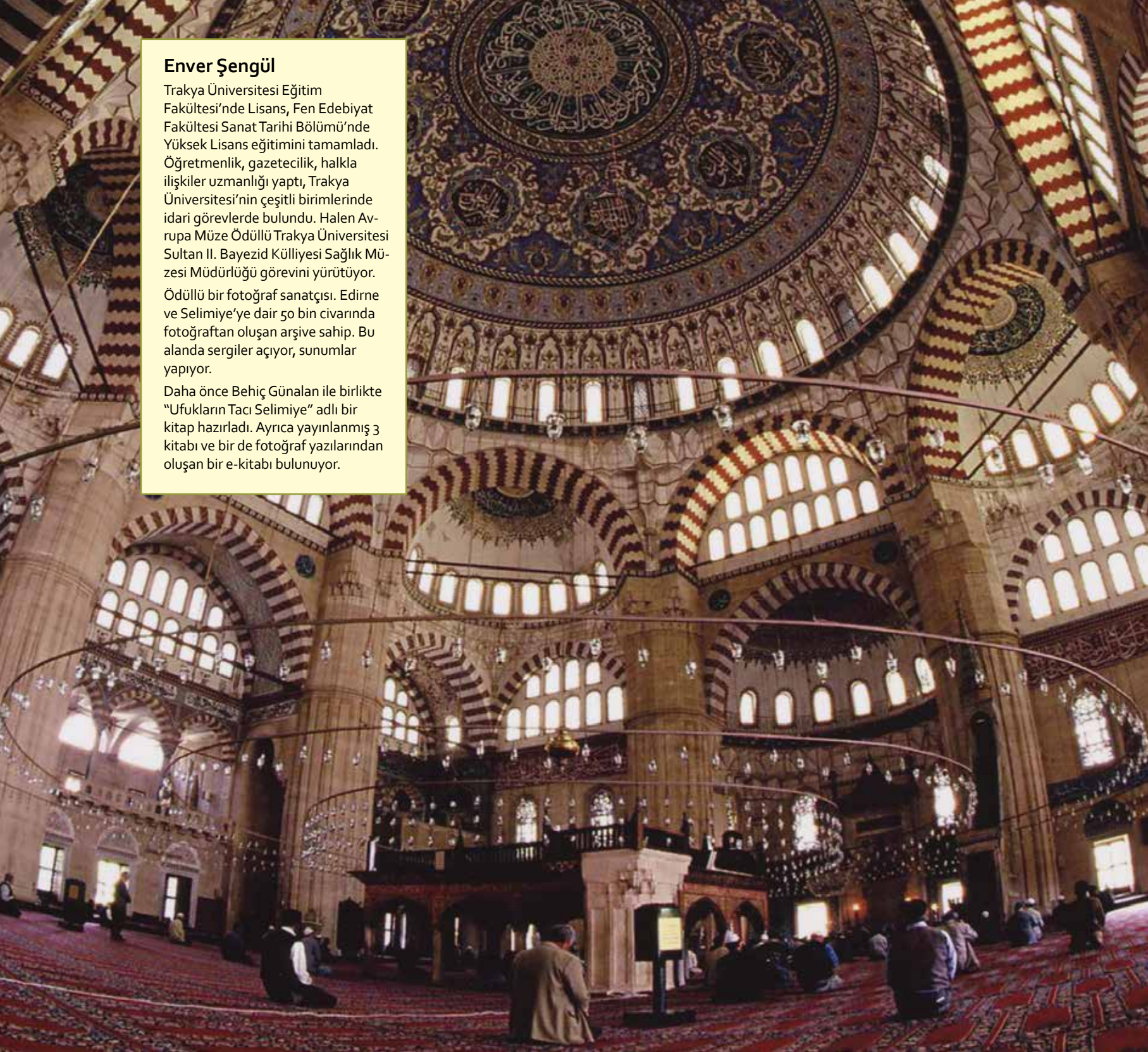
Kaynaklar

- ASLANAPA**, Oktay, Osmanlı Devri Mimarisi
BİRKAN, Ç. Edirne Selimiye Cami Restorasyonu İst.1990
CÖMERT, Mehtap "Selimiye'nin Çinileri"
Edirne Valiliği Dergisi sayı 23, s.16-18
ÇETİNTAŞ, Sedat "Minarelerimiz",
Güzel Sanatlar Dergisi, 1942 s. 72
GÜNEY, Reha, Mimar Sinan ve Eserleri,
Yapı Endüstri Merkezi Yayınları
GURLITT, Cornelius, Edirne'deki Yapılar
GÜNALAN Behiç, **ŞENGÜL** Enver, Ufukların Tacı Selimiye
GÜNALAN, Behiç "Selimiye'nin Söylenceleri"
Edirne Valiliği Dergisi Sayı 26, s.19
GÜNGÖR, Hulusi, Mimar Koca Sinan s.135-167
DEMİRİZ, Yıldız, Serhattaki Payitaht s.379-380
EVLİYA ÇELEBİ, Seyahatname, Yapı Kredi Yayınları
İslam Ansiklopedisi
KAR, Zeki "Huzur ve Güvenin Sığınağı Selimiye"
Edirne Valiliği Dergisi Sayı 26, s.14-18
KUBAN, Doğan, Sinan'ın Sanatı ve Selimiye,
Tarih Vakfı Yurt Yayınları
KURUYAZICI, Hasan Serhattaki Payitaht 363-370
MERİÇ, Rıfkı Melül, Mimar Sinan Hayatı ve Eserleri
ONUR, Oral, Edirne Sultan Selim Camii Risalesi
PEREMECİ, Osman Nuri, Edirne Tarihi
TUNCA, Ayhan, Mimar Sinan, Edirne ve Selimiye
www.edirnedebiz.com
www.selimiyecamii.com

Enver Şengül

Trakya Üniversitesi Eđitim Fakültesi'nde Lisans, Fen Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Bölümü'nde Yüksek Lisans eğitimini tamamladı. Öđretmenlik, gazetecilik, halkla iliŐkiler uzmanlığı yaptı, Trakya niversitesi'nin çeşitli birimlerinde idari görevlerde bulundu. Halen Avrupa Mze dll Trakya Üniversitesi Sultan II. Bayezid Kllyesi Sağlık Müzesi Müdürlüđü görevini yürütüyor. dll bir fotoğraf sanatçısı. Edirne ve Selimiye'ye dair 50 bin civarında fotoğraftan oluşan arŐive sahip. Bu alanda sergiler açıyor, sunumlar yapıyor.

Daha nce Behiç Gnalan ile birlikte "Ufukların Tacı Selimiye" adlı bir kitap hazırladı. Ayrıca yayınlanmış 3 kitabı ve bir de fotoğraf yazılarından oluşan bir e-kitabı bulunuyor.

**“O eşsiz yaratıcı hem yapının hem yapanın
Dünya döndükçe dengede tutsun temelini”**

Sai Çelebi